PRZEGLĄD KLUCZOWYCH WYDARZEŃ W 2011 R.

Prawa podstawowe: kluczowe wydarzenia prawne i polityczne w 2011 r.

Tłumaczenie niezweryfikowane

FRA

AGENCJA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Zastrzeżenie:
W przypadku pytań dotyczących niniejszego tłumaczenia należy zwrócić się do wersji angielskiej, która jest autentyczną i oficjalną wersją dokumentu.

Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej

Numer bezpłatny infolinii (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektórzy operatorzy telefonii komórkowej nie udostępniają połączeń z numerami 00 800 lub pobierają za nie opłaty.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Zdjęcia (okładka i wnętrze): © iStockphoto; Komisja Europejska
Wiele informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (http://europa.eu).

FRA – Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wiedeń – Austria
Tel.: +43 (1) 580 30-0 – Faks: +43 (1) 580 30-699
E-mail: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Dane katalogowe znajdują się na końcu niniejszej publikacji.
Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2013

ISBN 978-92-9239-192-8
doi: 10.2811/38509

© Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2012
Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła, z wyjątkiem powielania dla celów komercyjnych.

Wydrukowano w Luksemburgu
WYDRUKOWANO NA PAPIERZE Z RECYKLINGU BEZ CHLORU (PCF)

FSC
www.fsc.org
MIX
Paper from responsible sources
FSC® C103749

Prawa podstawowe: kluczowe wydarzenia prawne i polityczne w 2011 r.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Przegląd kluczowych wydarzeń w 2011 r. obejmuje kilka tytułów Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, w odniesieniu do których zastosowano określony kod kolorów:

Wolności		Azyl, imigracja i integracja Polityka wizowa i kontrola graniczna Społeczeństwo informacyjne i ochrona danych
Równość		Prawa dziecka i ochrona dzieci Równość i niedyskryminacja Rasizm i dyskryminacja etniczna
Prawa obywatelskie		Uczestnictwo obywateli Unii Europejskiej w demokratycznym funkcjonowaniu Unii
Wymiar sprawiedliwości		Dostęp do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości Prawa ofiar przestępstw

Tłumaczenie niezweryfikowane

W 2011 r. sytuacja w dziedzinie praw podstawowych w dalszym ciągu zmieniała się, przy czym coraz istotniejsza stawała się złożona wzajemna zależność między wieloma warstwami ochrony. Na przykład większa liczba państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) ustanowiła krajowe instytucje praw człowieka, Europejska Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej osiągnęła piąty rok swojego istnienia, a sama UE po raz pierwszy stała się bezpośrednio związana międzynarodowym traktatem o prawach człowieka – Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). W świetle tych wydarzeń w raporcie zleconym przez Biuro Regionalne ONZ dla Europy zalecono zacieśnienie współpracy przez wszystkie te różne instytucje, żeby zminimalizować ryzyko luk w ochronie praw podstawowych. Sprostanie temu wyzwaniu jest niezbędne do urzeczywistnienia praw podstawowych w codziennym życiu wszystkich osób żyjących w Unii Europejskiej. Bardziej dogłębna analiza istniejącej sytuacji w dziedzinie praw podstawowych wskazuje również na to, że prawa te mają coraz większe znaczenie nie tylko dla podmiotów, na których spoczywa obowiązek zagwarantowania tych praw, tj. dla państw, lecz również dla podmiotów tych praw – osób fizycznych. Trzeba wziąć pod uwagę doświadczenia i poglądy tych osób, aby zagwarantować, że europejska struktura praw podstawowych faktycznie poprawia sytuację w praktyce i nie staje się celem sama w sobie.

W obszarze **azylu, imigracji i integracji** w 2011 r. pojawiły się obawy dotyczące pewnych przypadków przekazywania osób ubiegających się o azyl na mocy rozporządzenia Dublin II, które przedstawiono przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka i Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Różne państwa członkowskie UE przeprowadziły reformy procedur udzielania azylu. Chociaż na szczeblu UE w większym stopniu zwracano uwagę na szczególną sytuację na przykład dzieci ubiegających się o azyl, pozostają dowody ogólnych niedociągnięć w procedurach udzielania azylu, w tym braku skutecznych środków odwoławczych. W kontekście postępowań dotyczących powrotu wiele państw członkowskich UE do końca 2011 r. nie ustanowiło jeszcze skutecznych i niezależnych systemów

W niniejszym przeglądzie kluczowych wydarzeń wyszczególniono wybrane najważniejsze kwestie ze sprawozdania rocznego Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej za 2011 r. W ramkach po prawej stronie znajdują się odniesienia do odpowiednich publikacji Agencji z 2011 r., które są dostępne na stronie internetowej Agencji pod adresem http://fra.europa.eu.

Roczne sprawozdanie Agencji *Fundamental rights: challenges and achievements in 2011* (Prawa podstawowe: wyzwania i osiągnięcia w 2011 r.) jest skoncentrowane na głównych obszarach tematycznych pracy Agencji w latach 2007-2012. Sprawozdanie podzielono na 10 rozdziałów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w dziedzinie praw podstawowych w Unii Europejskiej.

KWESTIA SZCZEGÓLNEGO ZAINTERESOWANIA: Wprowadzanie praw w życie: sytuacja w dziedzinie ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej

1. Azyl, imigracja i integracja
2. Polityka wizowa i kontrola graniczna
3. Społeczeństwo informacyjne i ochrona danych
4. Prawa dziecka i ochrona dzieci
5. Równość i niedyskryminacja
6. Rasizm i dyskryminacja etniczna
7. Uczestnictwo obywateli Unii Europejskiej w demokratycznym funkcjonowaniu Unii
8. Dostęp do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości
9. Prawa ofiar przestępstw
10. Prawa członkowskie UE a zobowiązania międzynarodowe

Pełny tekst sprawozdania i jego poszczególne rozdziały można pobrać ze strony internetowej http://fra.europa.eu. Wszystkie źródła są dostępne na końcu każdego rozdziału głównego sprawozdania.

Tłumaczenie niezwerykowane

monitorowania. W odniesieniu do migrantów legalnie przebywających na terenie UE przyjęto nowy europejski program integracji obywateli państw trzecich. Podczas gdy integracja jest definiowana jako wspólny obowiązek wymagający zaangażowania zarówno społeczeństwa przyjmującego, jak i migrantów, dowody z 2011 r. wskazują na istnienie niedociągnięć w różnych obszarach, w tym opieki zdrowotnej, edukacji, zatrudnienia i mieszkalnictwa.

W obszarze **kontroli granicznej i polityki wizowej** presja migracyjna, z którą borykają się państwa członkowskie UE położone nad Morzem Śródziemnym, zdominowała w 2011 r. debaty na temat granic i azylu w UE. Arabska Wiosna i powstanie libijskie doprowadziły do wzrostu liczby nowo przybyłych do tych państw członkowskich, co podsyciło debatę publiczną. Te nowe przybyłe osoby często podróżowały dalej do innych państw członkowskich UE, co skłoniło niektóre z tych państw do nasilenia kontroli policyjnych na wewnętrznych granicach strefy Schengen. Ten napływ migrantów i reakcja na niego sprawiają, że układy z Schengen stają się głównym przedmiotem wielu z tych debat. Istotą dyskusji na temat układów z Schengen były poszanowanie tych układów, współpraca między państwami członkowskimi oraz opóźnienie przystępowania nowych państw. Sytuacja osób nielegalnie wjeżdżających do UE przez jej granice zewnętrzne stanowi sytuację wyjątkową w obszarze praw podstawowych.

W kontekście **społeczeństwa informacyjnego i ochrony danych** dwa tematy, bezpieczeństwo i technologia, dominowały w debacie w 2011 r. – roku, w którym upłynęło 10 lat od zamachów terrorystycznych z dnia 11 września w Stanach Zjednoczonych. Rocznica ta podsyciła debatę na temat sposobów znalezienia odpowiedniej równowagi pomiędzy bezpieczeństwem a prawami do prywatności i ochrony danych. Debata ta skupiona była na aktualnych kwestiach, takich jak: zatrzymywanie danych telekomunikacyjnych, gromadzenie i analiza danych dotyczących pasażerów, tworzenie systemu śledzenia środków finansowych należących do terrorystów i stosowanie urządzeń do prześwietlania osób. Innym problemem było aktualizowanie ram ochrony danych w celu sprostania postępowi technologicznemu, przy czym przedmiotem zainteresowania były zwłaszcza portale społecznościowe.

Jeżeli chodzi o **prawa dziecka i ochronę dzieci**, w 2011 r. nastąpił istotny postęp w dziedzinie prawa i polityki UE w kierunku lepszej ochrony praw dziecka. Te wydarzenia na szczeblu UE wpłyną na sposób, w jaki państwa członkowskie UE zapewniają zapobieganie handlowi dziećmi, niegodziwemu traktowaniu w celach seksualnych, wykorzystywaniu seksualnemu dzieci i pornografii dziecięcej, a także gwarantują ochronę dzieci, które padły ofiarą takich przestępstw, i ściganie przestępców. W nowej agendzie UE na rzecz praw dziecka określono obszary priorytetowe, do których zalicza się poszerzanie wiedzy na temat sytuacji i potrzeb najsłabszych grup dzieci. Dzieci migrantów znajdujące się pod opieką oraz pozbawione opieki nadal przybywają do państw członkowskich UE, co wymaga odpowiedniej reakcji organów publicznych oraz służb socjalnych i innych.

W 2011 r. UE i jej państwa członkowskie podjęły wiele kroków prawnych i politycznych w celu rozwiązania problemów w dziedzinie **równości i niedyskryminacji**. Działania te dotyczyły w szczególności lesbijek, gejów, biseksualistów i osób transpłciowych (LGBT), a także osób niepełnosprawnych. Wzrosła świadomość rzeczywistych rozmiarów dyskryminacji wielokrotnej i krzyżowej. Debata skupiała się również na dopuszczalności

Tłumaczenie niezweryfikowane

ograniczania wolności religii i przekonań, zarówno na poziomie orzecznictwa, jak i na poziomie prawodawstwa krajowego.

W obszarze **rasizmu i dyskryminacji etnicznej** zabicie 77 osób i ranienie kolejnych 242 w Norwegii w lipcu 2011 r. w brutalny i tragiczny sposób przypomniało, do jak dalece posuniętych ekscesów rasizmu, antysemityzmu, dyskryminacji etnicznej i nietolerancji może dojść, jeżeli zjawiska te pozostają lekceważone. Oprócz tych ataków w 2011 r. doszło również do innych ostrych przejawów rasizmu i dyskryminacji etnicznej w UE: przemocy przeciwko Romom w co najmniej czterech państwach członkowskich UE, gwałtownych starć między lokalną ludnością a osobami ubiegającymi się o azyl oraz zabójstw na tle rasowym. Wszystkie te zdarzenia świadczą o ciągłych wyzwaniach, jakie stwarzają ekstremalne formy nietolerancji. Ponadto dyskryminacja etniczna pozostaje elementem realiów w całej UE, czy to w dziedzinie opieki zdrowotnej, edukacji, zatrudnienia, czy mieszkalnictwa, mimo że państwa członkowskie UE dokładają największych starań, aby przeciwdziałać tej dyskryminacji. Jak wykazują dowody zebrane przez Agencję i inne organy, dyskryminacji w tych obszarach nadal doświadcza w szczególności ludność romska.

Jeżeli chodzi o **uczestnictwo obywateli Unii Europejskiej w demokratycznym funkcjonowaniu Unii**, w 2011 r. niektóre państwa członkowskie UE przeprowadziły reformy mające na celu zwiększenie dostępności do wyborów dla wszystkich osób, a tym samym wspieranie demokratycznego uczestnictwa. Na przykład do końca 2011 r. 19 państw członkowskich UE ratyfikowało Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych ONZ, biorąc na siebie prawny obowiązek wzmocnienia prawa osób niepełnosprawnych do głosowania. Coraz wyższy odsetek osób nieuczestniczących w wyborach do Parlamentu Europejskiego doprowadził do dyskusji na temat reformy ordynacji wyborczej. Poza wyborami w 2011 r. doszło również do wydarzeń w szerszym kontekście uczestnictwa w życiu publicznym. Odbyły się dalsze dyskusje przygotowawcze w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej – potencjalnie potężnego narzędzia uczestnictwa na szczeblu UE.

Utrzymujący się kryzys finansowy miał również konsekwencje dla ochrony praw podstawowych. Na przykład w dziedzinie **dostępu do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości**

Tabela 1: Liczba wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w 2011 r. w podziale na państwa

Kraj	Liczba wyroków	Wyroki, w których stwierdzono co najmniej jedno naruszenie
AT	12	7
BE	9	7
BG	62	52
CY	2	1
CZ	22	19
DE	41	31
DK	6	1
EE	3	3
EL	73	69
ES	12	9
FI	7	5
FR	33	23
HU	34	33
IE	2	2
IT	45	34
LT	10	9
LU	3	1
LV	12	10
MT	13	9
NL	6	4
PL	71	54
PT	31	27
RO	68	58
SE	4	0
SI	12	11
SK	21	19
UK	19	8
Razem	**633**	**506**
HR	25	23
Ogółem	**658**	**529**

Źródło: *Europejski Trybunał Praw Człowieka*, sprawozdanie roczne za 2011 r., *Strasburg, Rada Europy, 2011*

Tłumaczenie niezweryfikowane

ograniczenia budżetowe stanowiły problem dla takich kluczowych instytucji, jak sądy i organy ds. praw człowieka. Mimo to starano się poprawić sytuację poprzez skrócenie czasu trwania postępowań sądowych, poszerzenie legitymacji procesowej przed sądami i rozwój e-sprawiedliwości. Presja reform wynika z potrzeby poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz dalszej modernizacji, przy czym prawodawstwo UE oraz krytyka Rady Europy i organów ONZ mobilizują do przeprowadzania reform.

W obszarze **praw ofiar przestępstw** w 2011 r. miała miejsce 10. rocznica przyjęcia decyzji ramowej UE w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym. W roku tym dzięki inicjatywom Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej osiągnięto postępy w dziedzinie praw ofiar w UE. Przyjęcie Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej w kwietniu 2011 r. stanowiło uzupełnienie tych reform. Kwestią praw ofiar zajmowano się również w kontekście ochrony dzieci oraz zwalczania handlu ludźmi.

Innymi słowy, w roku 2011 miały miejsce niezwykłe osiągnięcia, jak również godne ubolewania niedociągnięcia w obszarze praw podstawowych w Unii Europejskiej i jej państwach członkowskich. W oparciu o te wnioski zidentyfikowano pewne wyzwania w perspektywie krótkoterminowej, które są omówione w sekcji „Perspektywy".

Tłumaczenie niezweryfikowane

Azyl, imigracja i integracja

Najważniejsze kwestie dotyczące odwołań w ramach procedur na mocy rozporządzenia Dublin II

Unijne rozporządzenie Dublin II ma na celu usprawnienie procedur udzielania azylu poprzez jak najszybsze określenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, ustanowienie rozsądnych terminów przeglądu tego rozporządzenia i zapobieganie nadużywaniu procedur udzielania azylu polegającemu na składaniu przez jedną osobę wielu wniosków.

Wydaje się jednak, że procedury na mocy rozporządzenia Dublin II charakteryzują się najmniejszą liczbę zabezpieczeń i najkrótszymi terminami wnoszenia odwołań. W 2011 r. pięć państw członkowskich UE (Belgia, Francja, Grecja, Włochy i Słowenia) wprowadziło zmiany w swoich procedurach dublińskich. Na przykład w następstwie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *M.S.S.* Belgia wprowadziła mechanizm umożliwiający złożenie wniosku o zawieszenie wydalenia w nadzwyczaj pilnych przypadkach.

Pod koniec 2011 r. ustawodawstwo w pięciu państwach członkowskich UE nie przewidywało możliwości zawieszenia przekazania osoby przez sąd lub trybunał właściwy do rozpoznania środka odwoławczego (zob. rysunek 1). Ponadto w Danii od decyzji wydanej na mocy rozporządzenia Dublin II nie można było wnieść odwołania do sądu, a w Wielkiej Brytanii niemożliwe było odwołanie się na szczeblu krajowym od takiej decyzji.

W niektórych przypadkach terminy wnoszenia odwołania były bardzo krótkie, na przykład w Rumunii (dwa dni) czy na Węgrzech (trzy dni). Z wyjątkiem sześciu państw członkowskich UE odwołanie nie powodowało automatycznego zawieszenia przekazania osoby, o co należy wnioskować w poszczególnych przypadkach.

PUBLIKACJA AGENCJI

Fundamental rights of migrants in an irregular situation in the European Union (Prawa podstawowe migrantów znajdujących się w nieuregulowanej sytuacji w Unii Europejskiej), listopad 2011 r.
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-migrants-in-an-irregular-situation_en.htm

Najważniejsze kwestie w obszarze azylu, imigracji i integracji:

- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał istotne wyroki w kontekście łączenia rodzin, więzienia migrantów w ramach postępowań dotyczących powrotu, prawa do skutecznego środka odwoławczego w kontekście przyspieszonej procedury udzielania azylu i przekazywania osób ubiegających się o azyl na mocy rozporządzenia Dublin II;
- Wielka Izba Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydała wyrok w sprawie M.S.S przeciwko Belgii i Grecji odnoszący się do stosowania rozporządzenia Dublin II;
- zakres stosowania dyrektywy o rezydentach długoterminowych rozszerzono na uchodźców i beneficjentów ochrony uzupełniającej;
- zatrzymanie w celu wydalenia pozostawało najczęstszym narzędziem stosowanym w celu zapobiegania ucieczce migrantów, choć większość państw członkowskich UE wprowadziła w swoim prawodawstwie rozwiązania alternatywne wobec zatrzymania;
- prawa nielegalnych migrantów zyskały większą widoczność, na przykład Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) przyjęła konwencję i zalecenie w sprawie pracowników domowych, w tym przebywających w danym kraju nielegalnie;
- Komisja Europejska przedstawiła nowe plany dotyczące finansowania unijnego w obszarze spraw wewnętrznych, mające na celu efektywniejsze wykorzystanie funduszy w sytuacjach wyjątkowych na granicach;
- Komisja Europejska przyjęła nowy europejski program integracji obywateli państw trzecich wnoszący wkład w debatę na temat sposobu zrozumienia i lepszego wspierania integracji.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Rysunek 1: Terminy wnoszenia odwołania i okres obowiązywania prawa pobytu (procedura dublińska) wyrażone liczbą dni, według kraju

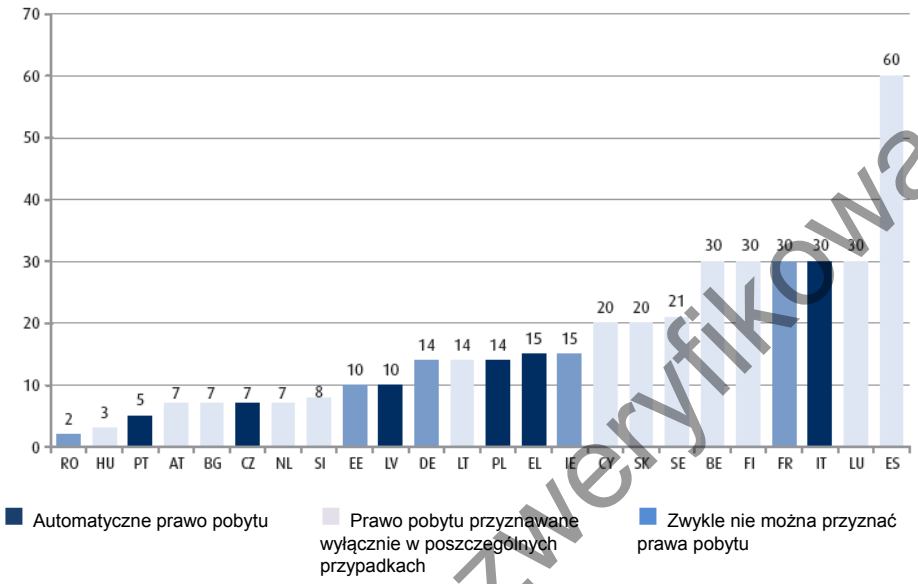

Uwagi: Terminy wyrażone w tygodniach lub miesiącach przeliczono na dni – odpowiednio 7 i 30 dni. Od decyzji wydanych na mocy rozporządzenia Dublin II nie ma możliwości wniesienia odwołania (na szczeblu krajowym) w Danii i Wielkiej Brytanii. Na Malcie wszystkie decyzje wydane na mocy rozporządzenia Dublin II są automatycznie poddawane przeglądowi.

Źródło: Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w oparciu o przepisy krajowe.

Najważniejsze kwestie dotyczące alternatyw dla zatrzymania migrantów w celu wydalenia

Alternatywy dla zatrzymania, tradycyjnie stosowane w systemie sądownictwa karnego, zyskały większe znaczenie w kontekście procedur mających na celu powrót nielegalnych migrantów do ich kraju pochodzenia (procedury powrotu). W listopadzie 2010 r. tylko dwie trzecie państw członkowskich UE przewidywało w swoim prawodawstwie krajowym rozwiązania alternatywne wobec zatrzymania w celu wydalenia. W okresie sprawozdawczym liczba tych państw wzrosła i pod koniec 2011 r. tylko dwa państwa członkowskie (Cypr i Malta) nie wprowadziły jeszcze takich rozwiązań alternatywnych. Wydarzenia te można wyjaśnić na dwa sposoby – koniecznością transpozycji dyrektywy w sprawie powrotów i chęcią zmniejszenia liczby przypadków zatrzymania w celu wydalenia. W prawodawstwie chorwackim nie przewidziano żadnych alternatyw z wyjątkiem art. 100 ustawy o cudzoziemcach, gdzie zapewniono możliwość umieszczania cudzoziemców w ośrodku otwartym, jeżeli zatrzymanie jest niemożliwe z powodu stanu zdrowia lub innych uzasadnionych potrzeb lub przyczyn.

PUBLIKACJE AGENCJI

Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States (Migranci znajdujący się w nieuregulowanej sytuacji: dostęp do opieki zdrowotnej w 10 państwach członkowskich UE), październik 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_domestic-workers_en.htm
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_irregular-migrants-healthcare_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

Rysunek 2: Postępy we wprowadzaniu w prawodawstwie krajowym rozwiązań alternatywnych wobec zatrzymania w celu wydalenia, według kraju

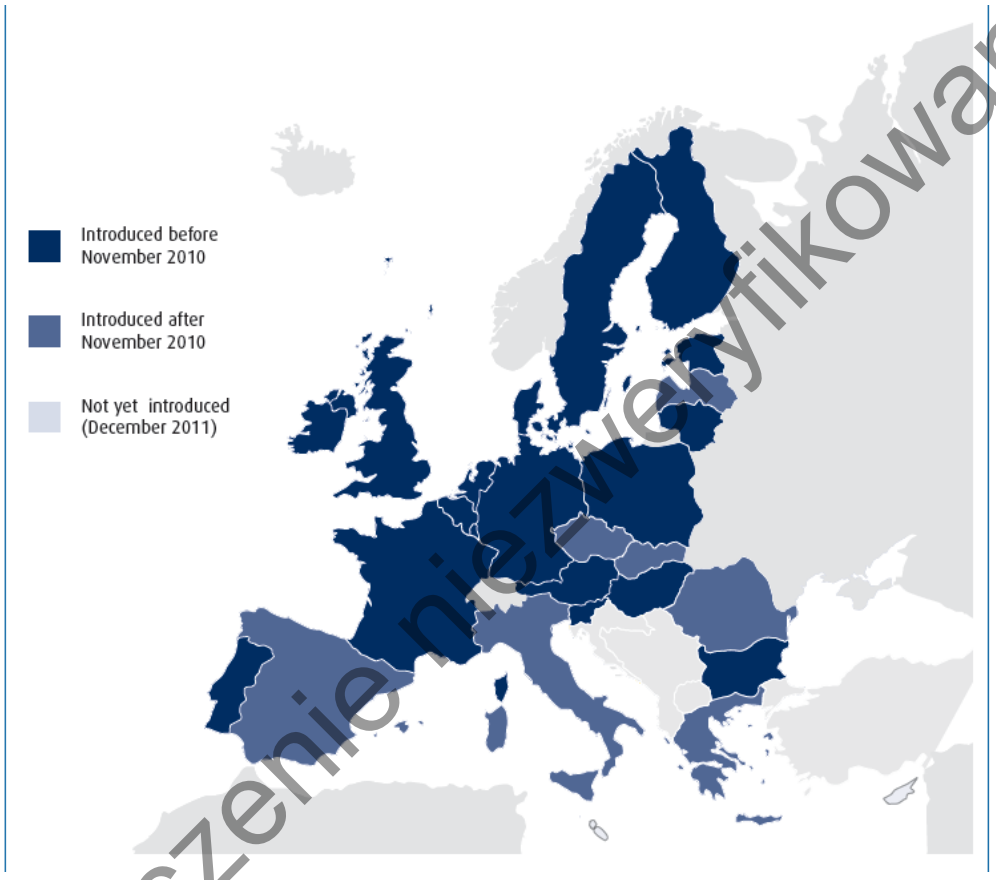

Legenda:

- Wprowadzone przed listopadem 2010 r.
- Wprowadzone po listopadzie 2010 r.
- Jeszcze nie wprowadzono (grudzień 2011 r.)

Źródło: Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011

Tłumaczenie niezweryfikowane

Włączenie do przepisów krajowych dotyczących cudzoziemców lub imigracji rozwiązań alternatywnych wobec zatrzymania w celu wydalenia samo w sobie nie jest gwarancją stosowania takich rozwiązań w praktyce. W wielu państwach członkowskich UE dane statystyczne dotyczące alternatyw dla zatrzymania nie są gromadzone systematycznie, co sprawia, że trudno jest ocenić stopień korzystania z rozwiązań alternatywnych. Wydaje się jednak, że w kilku państwach członkowskich UE rozwiązania te są stosowane znacznie rzadziej niż zatrzymanie w celu wydalenia.

Tabela 2: Rodzaje stosowanych rozwiązań alternatywnych wobec zatrzymania w celu wydalenia, według kraju

Kraj	Obowiązek oddania dokumentów	Kaucja / poręczenie	Regularne meldowanie się	Wyznaczone miejsce pobytu	Wyznaczone miejsce pobytu oraz doradztwo	Monitoring elektroniczny
AT		✓	✓	✓		
BE					✓	
BG			✓			
CZ		✓	✓			
DE			✓	✓	✓	
DK	✓	✓	✓	✓		✓
EE	✓		✓	✓		
EL	✓	✓	✓	✓		
ES	✓		✓	✓		
FI	✓	✓	✓			
FR	✓		✓	✓		✓
HU	✓		✓	✓		
IE	✓		✓	✓		
IT	✓		✓	✓		
LT		✓*	✓	✓		
LU			✓	✓		
LV	✓		✓			
NL	✓	✓*	✓	✓		
PL			✓	✓		
PT			✓	✓		✓
RO			✓	✓		
SE	✓		✓	✓		
SI	✓	✓	✓	✓		
SK		✓	✓			
UK	✓**	✓	✓	✓	✓	✓

Uwagi: ** Dotyczy nieletnich, nad którymi opieka jest powierzona agencji lub osobie fizycznej (art. 115.2.3 litewskiej ustawy o statusie prawnym cudzoziemców; pkt A6/5.3.3.3 holenderskiego okólnika w sprawie cudzoziemców).*
*** W Wielkiej Brytanii obowiązek oddania dokumentów spoczywa na wszystkich osobach, które nie mają zezwolenia na pobyt. Jako taki nie jest dlatego uznawany za alternatywę dla zatrzymania.*

Źródło: *Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011; w oparciu o przepisy krajowe.*

Tłumaczenie niezweryfikowane

Najważniejsze kwestie dotyczące integracji migrantów

Wspieranie skutecznej integracji migrantów w społeczeństwie obywatelskim stanowiło przedmiot strategii unijnych i krajowych. Poza komunikatem Komisji Europejskiej w sprawie *Europejskiego programu integracji obywateli państw trzecich* wiele państw członkowskich UE przyjęło plany działania dotyczące integracji migrantów. Strategie te obejmują obszary opieki zdrowotnej, edukacji, zatrudnienia, mieszkalnictwa oraz dostępu do usług socjalnych. Skuteczna realizacja tych planów działań przyczyni się do usunięcia istniejących barier w integracji imigrantów w UE.

W niektórych państwach członkowskich UE migranci, czy to obywatele państw trzecich, czy obywatele UE, stanowią znaczną i coraz liczniejszą grupę klientów korzystających z usług przeznaczonych dla osób bezdomnych. Szczególnie istotne w tym kontekście staje się przyjęcie przez Parlament Europejski rezolucji w sprawie strategii UE na rzecz przeciwdziałania bezdomności, co miało miejsce we wrześniu 2011 r. W rezolucji tej wezwano do opracowania zintegrowanej strategii unijnej popartej strategiami krajowymi i regionalnymi, mającej za długoterminowy cel zlikwidowanie bezdomności w szerszym kontekście włączenia społecznego.

PUBLIKACJA AGENCJI

Migrants in an irregular situation employed in domestic work: Fundamental rights challenges for the European Union and its Member States (Migranci znajdujący się w nieuregulowanej sytuacji zatrudnieni w charakterze pomocy domowej: wyzwania w zakresie praw podstawowych dla Unii Europejskiej i państw członkowskich), lipiec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/pub_domestic-workers_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

Polityka wizowa i kontrola graniczna

Najważniejsze kwestie dotyczące sytuacji wyjątkowych na zewnętrznych granicach UE

Sytuacja osób nielegalnie przekraczających granice zewnętrzne UE między Grecją a Turcją stanowiła sytuację wyjątkową w obszarze praw podstawowych. Inne państwa członkowskie UE zawiesiły przekazywanie do Grecji w ramach współpracy dublińskiej osób ubiegających sie o azyl.

Według agencji Frontex łączna liczba nielegalnych imigrantów zatrzymanych podczas przekraczania grecko-tureckiej granicy lądowej wyniosła w 2011 r. 55 017, co stanowi wzrost o 14% w porównaniu z 2010 r. W ramach operacji swojego zespołu szybkiej interwencji na granicy (RABIT) Frontex przeznaczył znaczne zasoby na poprawienie traktowania osób poddawanych procedurom kontroli na granicy z Turcją. Zmniejszyło to ryzyko natychmiastowego odsyłania – bez żadnych procedur formalnych – do Turcji migrantów, którzy nielegalnie znaleźli się na terytorium Grecji. Pomoc operacyjna udzielana przez UE za pośrednictwem agencji Frontex obejmuje jednak tylko wstępne przetwarzanie i nie odnosi się do najbardziej krytycznej kwestii praw podstawowych – nieludzkich warunków, w jakich osoby są przetrzymywane w ośrodkach przygranicznych. Mandat Fronteksu nie obejmuje przyjmowania osób nielegalnie przekraczających granice. Organizacja Human Rights Watch wyraziła we wrześniowym sprawozdaniu zaniepokojenie rolą agencji Frontex, którą scharakteryzowała jako ułatwianie przekazywania migrantów do ośrodków detencyjnych w Grecji, w których panują nieludzkie i poniżające warunki. W sprawozdaniu tym odniesiono się do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji*, w którym stwierdzono, że greckie praktyki zatrzymywania naruszają art. 3 europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC).

Najważniejsze punkty w obszarze kontroli granicznej i polityki wizowej:

- sytuacja nadzwyczajna na granicach zewnętrznych UE i duża liczba nowo przybyłych w państwach członkowskich UE położonych nad Morzem Śródziemnym w połączeniu z dalszym ruchem tych osób do innych państw członkowskich wywołały dyskusję na temat tego, czy przywrócenie kontroli granicznej na granicach strefy Schengen podważa prawo do swobodnego przemieszczania się w obrębie UE;
- w następstwie zniesienia wiz niektóre państwa członkowskie UE borykały się ze zwiększoną liczbą wniosków o udzielenie azylu, co doprowadziło Komisję Europejską do zaproponowania klauzuli zezwalającej na zawieszenie ruchu bezwizowego, w przypadku gdy ruch ten prowadzi to do znacznego nasilenia nielegalnych przepływów migracyjnych lub znacznego wzrostu liczby wniosków o udzielenie azylu;
- utworzono agencję UE do spraw zarządzania operacyjnego wielkoskalowymi systemami informatycznymi w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, mającą siedzibę w Tallinie, w Estonii;
- Komisja Europejska zaproponowała wspólne ramy współpracy i wymiany informacji między państwami członkowskimi a agencją Frontex;
- zmieniono rozporządzenie ustanawiające agencję Frontex, kładąc większy nacisk na prawa podstawowe.

Tłumaczenie niezweryfikowane

W następstwie Arabskiej Wiosny do Włoch i Malty w krótkim okresie przybyło wiele osób. Według informacji, jakie Frontex przekazał Agencji, w 2011 r. prawie 63 000 osób przebyło Morze Śródziemne w wyniku rewolucji w Tunezji i wojny w Libii.

Różnica zdań wśród państw członkowskich UE na temat najbliższego bezpiecznego portu opóźniła wysadzenie uratowanych migrantów na ląd. Doniesiono, że z powodu braku porozumienia między Włochami, Maltą i Hiszpanią co do tego, gdzie zabrać migrantów, w lipcu 2011 r. ponad 100 migrantów przez kilka dni było pozostawionych własnemu losowi na statku pod dowództwem Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. W innym przypadku 104 z 112 tunezyjskich migrantów eskortowano z powrotem na tunezyjskie morze terytorialne po tym, jak włoskie statki uratowały ich w dniu 22 sierpnia 2011 r.

Pod koniec września 2011 r. w ośrodku recepcyjnym w Lampedusie wybuchły zamieszki przeciwko przymusowym powrotom do Tunezji, prowadząc do poważnych szkód w tym ośrodku. W rezultacie Włochy zdecydowały się uznać ten port za niebezpieczny. Oprócz innych organizacji m.in. Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) powiedział, że decyzja ta „podważyła cały system morskiego ratownictwa migrantów i osób ubiegających się o azyl, a jednocześnie może sprawić, że operacje ratunkowe będą bardziej niebezpieczne i skomplikowane". Na koniec okresu sprawozdawczego obiekty w Lampedusie pozostawały niewykorzystane.

Najważniejsze kwestie dotyczące prawa do odwołania od odmownych decyzji wizowych

Przepisy wspólnotowego kodeksu wizowego w sprawie prawa do odwołania weszły w życie w dniu 5 kwietnia 2011 r. Zgodnie z tymi przepisami na państwach członkowskich UE spoczywa obowiązek wprowadzenia procedur odwoławczych dla osób, których wniosek o wydanie wizy Schengen został rozpatrzony odmownie. W kodeksie jednak nie określono norm dotyczących niezależności organu odwoławczego. Istniejące organy odwoławcze może zasadniczo podzielić na trzy grupy: organy sądowe, organy quasi-sądowe i organy publiczne. Następujące państwa członkowskie UE zdecydowały się na to, aby organy sądowe pełniły też funkcję organów odwoławczych: w Bułgarii, Grecji, we Włoszech i na Litwie wnioskodawca może odwoływać się bezpośrednio do sądów administracyjnych. W Luksemburgu od decyzji można odwoływać się do trybunału administracyjnego, a następnie do sądu administracyjnego. W Austrii od odmownej decyzji w sprawie wydania wizy można odwołać się do sądu administracyjnego lub trybunału konstytucyjnego. Na Cyprze można odwoływać się do sądu najwyższego. Na Łotwie, w Słowenii i Szwecji wnioskodawca ma prawo do odwołania się do konsulatu o ponowne rozpatrzenie decyzji, a także ma prawo do odwołania się następnie do sądu administracyjnego. W Niemczech wnioskodawca, któremu odmówiono wydania wizy, może złożyć w konsulacie wniosek o ponowne rozpatrzenie decyzji lub odwołać się do sądu administracyjnego w Berlinie. Hiszpania stosuje taki sam system odwołań – wyznaczonym organem jest sąd najwyższy w Madrycie. Inne państwa członkowskie UE wyznaczają organ odwoławczy w ramach swoich administracji. W Estonii, Finlandii, na Węgrzech i w Polsce od odmowy wydania

PUBLIKACJA AGENCJI

Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner (Reagowanie na nadzwyczajną sytuację w zakresie praw podstawowych – sytuacja osob przekraczających nielegalnie granicę lądową Grecji), marzec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_greek-border-situation_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

wizy można odwołać się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Po przystąpieniu Rumunii do strefy Schengen odwołania będzie rozpatrywać tamtejsze Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W Danii od odmowy wydania wizy przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości, w Holandii do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Stosunków w obrębie Królestwa, a w Portugalii do Urzędu ds. Cudzoziemców i Granic (*Serviço de Estrangeiros e Fronteiras*, SEF).

W kilku państwach członkowskich UE organ odwoławczy ma charakter quasi-sądowy. W Belgii organem odwoławczym jest Rada ds. Postępowań Prawnych dotyczących Cudzoziemców, we Francji Komisja Odwoławcza ds. Odmów Przyznania Wizy, na Malcie Rada Odwoławcza ds. Imigrantów, a na Słowacji Komisja Odwoławcza. W Czechach organem odwoławczym jest Komisja Odwoławcza ds. Pobytu Cudzoziemców, chociaż konsulat ma możliwość ponownego rozpatrzenia swojej decyzji przed rozpoczęciem procedury formalnego odwołania.

Rysunek 3: Organy odwoławcze i ich stopień niezależności, według kraju

Legenda:

- Organy sądowe
- Organy quasi-sądowe
- Organy publiczne

Uwaga: Bułgaria, Cypr i Rumunia nie wydają wiz Schengen, Irlandia i Wielka Brytania nie zdecydowały się na współpracę Schengen.

Źródło: Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011, w oparciu o informacje uzyskane od właściwych organów za pośrednictwem sieci Franet w 2011 r. oraz ze stron odpowiednich ministerstw.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Społeczeństwo informacyjne i ochrona danych

Najważniejsze kwestie dotyczące unijno-amerykańskiego programu śledzenia przepływu środków finansowych należących do terrorystów

Na mocy umowy między UE a Stanami Zjednoczonymi w sprawie programu śledzenia środków finansowych należących do terrorystów, która weszła w życie w 2010 r., powierzono Europolowi zadanie sprawdzania, czy wnioski Stanów Zjednoczonych o przekazanie danych z komunikatów finansowych są proporcjonalne i niezbędne zgodnie z warunkami określonymi w tej umowie. W umowie tej ustanowiono mechanizm wspólnego przeglądu okresowego, którego celem jest monitorowanie realizacji i skuteczności umowy, w tym roli, jaką Europol odgrywa na jej mocy. W listopadzie 2010 r. wspólny organ nadzorczy Europolu przeprowadził kontrolę i stwierdził, że pisemne wnioski otrzymane przez Europol nie były wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić mu podjęcie decyzji o rozpatrzeniu tych wniosków pozytywnie lub odmownie. Niemniej jednak Europol pozytywnie rozpatrzył każdy otrzymany wniosek.

Omawiając w dniu 16 marca 2011 r. w Parlamencie Europejskim w ramach Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych sprawozdanie wspólnego organu nadzorczego, posłowie do Parlamentu Europejskiego wyrazili poważne obawy dotyczące ochrony danych. Reakcją Komisji było „niezadowolenie, niepokój i zakłopotanie", jak powiedział przewodniczący Komisji, dodając, że „PE [Parlament Europejski] musi sprawować kontrolę nad realizacją tej umowy". Według niemieckiego Federalnego Urzędu Ochrony Danych (*Der Bundesbeauftragte für den Datenschutz und die Informationsfreiheit*) większość danych z komunikatów finansowych przekazywanych do

Najważniejsze punkty w obszarze społeczeństwa informacyjnego i ochrony danych:

- w niektórych państwach członkowskich UE sądy i parlamenty podniosły obawy związane z prawodawstwem krajowym wdrażającym dyrektywę w sprawie zatrzymywania danych; Komisja Europejska przyjęła pod koniec 2010 r. sprawozdanie z oceny tej dyrektywy;
- w kontekście danych dotyczących przelotu pasażera (danych PNR) Parlament Europejski zatwierdził umowę między UE a Australią w sprawie danych PNR, natomiast umowa między UE a Stanami Zjednoczonymi w sprawie danych PNR czeka na zatwierdzenie przez Parlament; Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wymiany danych PNR między państwami członkowskimi UE w celu egzekwowania prawa;
- UE ustanowiła nowe przepisy dotyczące stosowania urządzeń do prześwietlania osób na lotniskach europejskich. W międzyczasie pewne państwa członkowskie UE testowały takie urządzenia i oceniały ich praktyczne zastosowanie;
- Komisja Europejska przedstawiła potencjalne warianty europejskiego systemu śledzenia środków finansowych należących do terrorystów, natomiast istniejąca współpraca między UE a Stanami Zjednoczonymi, obejmująca tzw. program śledzenia przepływu środków finansowych należących do terrorystów, była przedmiotem dwóch przeglądów, przy czym oba z nich zawierały wymóg większej przejrzystości.

Tłumaczenie niezwerykowane

organom amerykańskim, gdzie są przechowywane przez wiele lat, nie jest związana z terroryzmem międzynarodowym i istnieje ryzyko wykorzystywania tych danych do innych celów. Zdaniem tego urzędu Europol nie jest odpowiednim gwarantem w swojej roli organu monitorującego wymianę danych ze Stanami Zjednoczonymi, ponieważ z wymiany danych czerpie również zyski.

Komisja Europejska opublikowała pierwszy wspólny unijno-amerykański przegląd programu śledzenia przepływu środków finansowych należących do terrorystów, który przeprowadzono na podstawie umowy w marcu 2011 r. We wspólnym spraowzdaniu z przeglądu stwierdzono, że Europol potraktował swoje zadania bardzo poważnie i wdrożył procedury niezbędne do ich wykonania w sposób profesjonalny i zgodny z umową. Zgodzono się jednak ze wspólnym organem nadzorczym, że „zasadne wydaje się przedstawianie bardziej szczegółowych i ukierunkowanych uzasadnień wniosków", aby umożliwić Europolowi „jeszcze efektywniejsze wykonywanie jego funkcji".

Najważniejsze kwestie dotyczące dyrektywy w sprawie zatrzymywania danych

W 20011 r. kontynuowano dyskusję na temat dyrektywy w sprawie zatrzymywania danych, którą przyjęto w 2006 r. Na poziomie krajowym Cypr, Czechy, Niemcy, Holandia, Szwecja i Rumunia skrytykowały tę dyrektywę. W dniu 22 marca 2011 r. w postępowaniu wszczętym przez grupę 51 posłów czeskiego parlamentu Trybunał Konstytucyjny Republiki Czeskiej uznał niektóre przepisy krajowe wdrażające tę dyrektywę za niezgodne z konstytucją. Na Cyprze Sąd Najwyższy również uznał niektóre krajowe przepisy wdrażające dyrektywę w sprawie zatrzymywania danych za niezgodne z konstytucją.

W Holandii dwie komisje Senatu w dniu 31 maja 2011 r. wyraziły w liście do Ministra Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości swoje rozczarowanie oceną dyrektywy w sprawie zatrzymywania danych przeprowadzoną przez Komisję Europejską. Komisje nie zgodziły się z kilkoma punktami tej oceny. Stwierdziły, że ocena ta była niezadowalająca, ponieważ nie wykazano potrzeby istnienia przedmiotowej dyrektywy i poświęcono zbyt mało uwagi proporcjonalności zatrzymywania danych. Komisje poruszyły również kwestię zastosowanej metodyki i zaproponowały wycofanie tej dyrektywy.

W Niemczech służby badawcze parlamentu federalnego stwierdziły, że niemożliwe jest wdrożenie dyrektywy w sprawie zatrzymywania danych w sposób ponad wszelką wątpliwość zgodny z Kartą praw podstawowych UE. Wątpliwości te dotyczą przede wszystkim wolności działalności gospodarczej, ponieważ na mocy tej dyrektywy prywatne przedsiębiorstwa są zobowiązane do tworzenia i utrzymywania kosztownych struktur na potrzeby zatrzymywania danych z zakresu łączności. W innym badaniu zamówionym przez parlament federalny wyciągnięto wniosek, że w żadnym państwie członkowskim UE zatrzymywanie danych nie doprowadziło do znacznego wzrostu liczby wyjaśnionych przestępstw. Zaznaczono jednak, że nie istnieją żadne dane statystyczne pozwalające na ocenę wpływu tej dyrektywy na wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw. Federalny Komisarz ds. Ochrony Danych i Wolności Informacji (*Der*

PUBLIKACJA AGENCJI

Opinion of the FRA on the Proposal for a Directive on the use of Passenger Name Record (PNR) data (Opinia FRA w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie wykorzystania danych dotyczących przelotu pasażera), czerwiec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/opinions/op-passenger-name-record_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

Bundesbeauftragte für Datenschutz und Informationsfreiheit) twierdził również, że nie ma żadnych dowodów na to, iż zatrzymywanie danych doprowadziło do znacznego wzrostu wskaźników wykrywalności przestępstw. Niemiecka policja federalna opublikowała jednak dowody wskazujące na negatywny wpływ braku zatrzymywania danych na dochodzenia karne.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Prawa dziecka i ochrona dzieci

Najważniejsze kwestie dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom

W listopadzie 2010 r. Komitet Ministrów Rady Europy przyjął wytyczne zatytułowane „*Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom*", które od tego czasu stały się kluczowym dokumentem w tej dziedzinie. Umożliwianie dzieciom dostępu do wymiaru sprawiedliwości jest celem przewidzianym również w wielu unijnych dokumentach przyjętych w 2011 r., w tym w agendzie UE na rzecz praw dziecka. Nowe dyrektywy UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi oraz w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej zawierają szczegółowe instrukcje na temat sposobu zapewnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom. Zgodnie z dyrektywą w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi dzieci będące ofiarami handlu ludźmi powinny mieć dostęp do bezpłatnego doradztwa prawnego i zastępstwa procesowego; w przypadku konfliktu interesów między rodzicami a dzieckiem należy wyznaczyć przedstawiciela prawnego. Przesłuchanie powinno odbywać się za zamkniętymi drzwiami. Zgodnie z dyrektywą w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych przesłuchania powinny być przeprowadzane w specjalnie do tego przeznaczonych pomieszczeniach przez specjalistów przeszkolonych w przesłuchiwaniu dzieci. Liczba przesłuchań powinna być ograniczona do minimum.

Sposób zapewniania dzieciom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz to, kiedy i przez kogo są one informowane na temat postępowań sądowych, a także czas ich udziału w tych postępowaniach, są różne w poszczególnych państwach członkowskich UE, jak również różnią się w zależności od regionu czy konkretnego sądu. Transpozycja obu dyrektyw w 2013 r. powinna zapewnić

Najważniejsze punkty w obszarze praw dziecka:

- nowe ramy odniesienia na szczeblu UE stanowią agenda UE na rzecz praw dziecka, dyrektywa w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, a także dyrektywa w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej;
- w następstwie przeglądów prawodawstwa krajowego w dziedzinie ochrony dzieci dziewięć państw członkowskich UE zreformowało swoje systemy ochrony dzieci. Wiele państw członkowskich UE zajęło się również reformowaniem swoich systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych;
- 11 państw członkowskich UE podpisało Konwencję Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, która obejmuje także dziewczęta; pięć państw członkowskich UE i Chorwacja ratyfikowało Konwencję Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych;
- w kontekście azylu i migracji omawiano takie kwestie jak ograniczenia odnoszące się do oceny wieku na poziomie krajowym, a Komisja Europejska powołała grupę ekspercką w zakresie małoletnich bez opieki

Tłumaczenie niezweryfikowane

bardziej ujednolicone podejście do ochrony dzieci w dochodzeniach i postępowaniach karnych. Komisja Europejska i Agencja zainicjowały dwa badania uzupełniające w celu zebrania danych statystycznych, opracowania wskaźników, a także zgromadzenia danych jakościowych na temat udziału dzieci w systemie sądownictwa.

W wielu reformach prawa rodzinnego i kodeksów karnych uwzględniono wytyczne Rady Europy i inne istotne instrumenty międzynarodowe. Na przykład w Czechach w projekcie nowelizacji kodeksu cywilnego położono większy nacisk na konieczność uzyskania opinii dziecka we wszystkich postępowaniach, jak również na uwzględnienie życzeń dziecka przy rozstrzyganiu dotyczącej go sprawy.

W sierpniu 2011 r. w Polsce weszły w życie przepisy poprawiające egzekwowanie orzeczeń sądowych dotyczących kontaktu dzieci z ich rodzicem niemieszkającym z nimi. Na mocy przedmiotowej ustawy w Kodeksie postępowania cywilnego ustanowiono dwustopniowy mechanizm egzekwowania orzeczeń. Jeśli jedno z rodziców uniemożliwia drugiemu kontakt z dzieckiem lub dziećmi, naruszając w ten sposób prawo do kontaktów, sąd może wydać ostrzeżenie. Jeśli naruszenie nadal ma miejsce, sąd może nałożyć kary finansowe na rodzica naruszającego to prawo, biorąc pod uwagę skalę naruszenia oraz sytuację finansową danej osoby. Sąd może nakazać rodzicowi uniemożliwiającemu kontakt zwrot kosztów poniesionych w wyniku naruszenia. Polskie Ministerstwo Sprawiedliwości zaleciło również stosowanie specjalnego protokołu przesłuchiwania dzieci w postępowaniu karnym i opublikowało broszury informacyjne dla dzieci na temat ich praw w sądach, takie jak „Będę świadkiem w sądzie".

Najważniejsze kwestie dotyczące zakazu handlu dziećmi

W kwietniu 2011 r. UE przyjęła dyrektywę w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępującą decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW w sprawie zwalczania handlu ludźmi. Państwa członkowskie UE mają obowiązek osiągnięcia zgodności z tą dyrektywą do dnia 6 kwietnia 2013 r.

Ta nowa dyrektywa obejmuje ważny element ochrony dzieci poprzez uwzględnienie tej kwestii w definicji handlu ludźmi zawartej w tej dyrektywie. Dyrektywa ta stanowi, że w konkretnym przypadku handlu dziećmi wymogi zazwyczaj konieczne do stwierdzenia zaistnienia przestępstwa, takie jak groźby lub przemoc bądź inne formy przymusu, nie są już niezbędne, co jest również zgodne z Konwencją Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi. Kilka artykułów tej dyrektywy poświęconych jest ochronie dzieci będących ofiarami handlu ludźmi, w szczególności dzieci podczas postępowania przygotowawczego i sądowego oraz dzieci pozostających bez opieki. W przedmiotowej dyrektywie zwraca się uwagę na większą bezbronność dzieci i wyższe ryzyko ich stania się ofiarą handlu ludźmi oraz przewiduje się, że w takich przypadkach szczególnej bezbronności kara za przestępstwo handlu ludźmi powinna być surowsza. Dyrektywa ta obejmuje podstawowe zasady ochrony dzieci, takie jak najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, zawiera konkretne wymogi dotyczące ochrony dzieci, takie jak bezpłatne doradztwo prawne i wyznaczenie opiekuna, oraz ogranicza liczbę przesłuchań – które powinny być przeprowadzane przez wykwalifikowanych specjalistów – aby obniżyć ryzyko wtórnej wiktymizacji. W dyrektywie tej ustanawia się możliwość zapisu wideo przesłuchań oraz specjalistyczne programy edukacyjne dla dzieci „służące podniesieniu

Tłumaczenie niezweryfikowane

świadomości i ograniczeniu ryzyka, by ludzie – a w szczególności dzieci – nie stali się ofiarami handlu ludźmi".

Komisja Europejska przygotowuje strategię zwalczania handlu ludźmi, która ma zostać zatwierdzona w maju 2012 r. i która ma na celu uzupełnienie różnych środków przewidzianych w omawianej dyrektywie. W 2011 r. również wiele państw członkowskich UE nadal opracowywało przepisy i strategie polityczne w zakresie zwalczania handlu ludźmi, m.in. Austria, Bułgaria, Czechy, Dania, Grecja, Irlandia, Malta, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania i Wielka Brytania.

Na przykład w lutym 2011 r. Słowacja przyjęła krajowy program zwalczania handlu ludźmi na lata 2011-2014, obejmujący zapobieganie temu procederowi, chronienie jego ofiar i ściganie sprawców. W innych państwach członkowskich UE reformy prawne polegały na rozszerzeniu prawnych definicji handlu ludźmi w celu uwzględnienia nowych form wykorzystywania: na przykład w Rumunii dodano żebractwo dzieci do definicji handlu ludźmi zawartej w zmienionej ustawie o przeciwdziałaniu handlowi ludźmi. Według sprawozdania rocznego amerykańskiego Departamentu Stanu na temat handlu ludźmi Estonia jest jedynym państwem członkowskim UE nieposiadającym przepisów dotyczących tego procederu. Rząd estoński podjął kroki, by zlikwidować tę lukę – w sierpniu 2011 r. przedstawił wniosek w sprawie przeglądu kodeksu karnego w tym zakresie.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Równość i niedyskryminacja

Najważniejsze kwestie dotyczące Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych

W 2011 r. w UE weszła w życie Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych. Na mocy art. 33 ust. 2 tej konwencji UE jest zobowiązana do wyznaczenia struktur, w tym jednego lub większej liczby niezależnych mechanizmów, odpowiedzialnych za wspieranie, ochronę i monitorowanie wdrażania konwencji. W 2011 r. Komisja Europejska wyznaczyła cztery organy, które wspólne będą tworzyły struktury unijne. Te cztery organy to: Komisja Petycji Parlamentu Europejskiego, Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, Komisja Europejska i Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Aby zapewnić udział osób niepełnosprawnych i reprezentujących je organizacji, Komisja zaprosiła również jako obserwatora ogólnounijną organizację osób niepełnosprawnych – Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych. W tych ramach oczekuje się, że Agencja przyczyni się do promowania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, będzie gromadzić i analizować dane w zakresie swojego mandatu i we współpracy z Komisją opracuje wskaźniki i punkty odniesienia mające na celu wspieranie procesu monitorowania.

Cypr, Luksemburg i Rumunia ratyfikowały tę konwencję w 2011 r., przy czym Cypr i Luksemburg ratyfikowały również protokół fakultatywny do konwencji. W efekcie liczba państw członkowskich UE, które ratyfikowały tę konwencję, wzrosła do 19, przy czym 16 z nich ratyfikowało również jego protokół fakultatywny.

W pozostałych ośmiu państwach członkowskich UE nadal trwają dyskusje i prace przygotowawcze związane z wdrożeniem tej konwencji.

Niektóre państwa członkowskie UE, w tym Niemcy i Szwecja, opracowały krajowe plany działania w obszarze niepełnosprawności, które

Najważniejsze punkty w obszarze praw dziecka:

- organy ds. równości i prawnicy w państwach członkowskich UE zaczęli zajmować się sprawami dotyczącymi dyskryminacji wielokrotnej oraz gromadzeniem danych dotyczących przypadków domniemanej dyskryminacji z kilku powodów łącznie;
- różne państwa członkowskie UE podjęły inicjatywy prawne, instytucjonalne i polityczne mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć, jednak na rynku pracy zróżnicowanie wynagrodzenia ze względu na płeć zmalało w zaledwie połowie państw członkowskich UE;
- państwa członkowskie UE dokładały wszelkich starań w celu gromadzenia danych dotyczących sytuacji lesbijek, gejów, biseksualistów i osób transpłciowych, a szereg państw członkowskich postanowiło uwzględnić partnerów tej samej płci w definicji „członka rodziny" na potrzeby swobodnego przemieszczania się i łączenia rodzin;
- Komisja Europejska wyjaśniła, w jaki sposób UE ma wdrożyć Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych, a kolejne trzy państwa członkowskie UE ratyfikowały tę konwencję;
- rozpoczęły się przygotowania do Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, przypadającego na rok 2012. Orzecznictwo stanowiło ważny wkład, szczególnie w przeciwdziałaniu dyskryminacji osób starszych, podczas gdy wskaźniki zatrudnienia młodzieży nadal pozostawały w tyle w porównaniu ze wskaźnikami dotyczącymi osób starszych;
- w orzecznictwie wyjaśniono, w jakich przypadkach ograniczenie wolności religii jest uzasadnione, a w jakich może być uznane za dyskryminacyjne; niektóre krajowe wnioski ustawodawcze i ich wpływ na różne praktyki religijne żydów i muzułmanów pozostają otwarte do dyskusji.

Tłumaczenie niezweryfikowane

służą wdrożeniu Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych i osiągnięciu celów określonych przez Komisję Europejską w jej europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności na lata 2010-2020. Hiszpania przyjęła nowe przepisy w sierpniu 2011 r., aby uzyskać zgodność krajowego prawa i polityki z wymogami konwencji. Przepisy te obejmują regulacje dotyczące transportu, społeczeństwa informacyjnego i ochrony ludności.

Tabela 3: Ratyfikacja Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, według kraju

Kraj	Rok ratyfikacji	Protokół fakultatywny
AT	2008	Tak
BE	2009	Tak
CY	2011	Tak
CZ	2009	Nie
DE	2009	Tak
DK	2009	Nie
ES	2007	Tak
FR	2010	Tak
HU	2007	Tak
IT	2009	Tak
LT	2010	Tak
LU	2011	Tak
LV	2010	Tak
PT	2009	Tak
RO	2011	Nie
SE	2008	Tak
SI	2008	Tak
SK	2010	Tak
UK	2009	Tak
HR	2007	Tak

Uwaga: *Dane na dzień 31 grudnia 2011 r.*

Źródło: *Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011; zob.: http://fra.europa.eu/fraWebsite/disability/disability_en.htm*

Najważniejsze kwestie dotyczące dyskryminacji wielokrotnej

Dyskryminacja wielokrotna opisuje sytuacje, w których do dyskryminacji dochodzi na więcej niż jednym chronionym tle. Jest to stosunkowo nowe pojęcie w obszarze równouprawnienia i wiedza o niej jest poszerzana. Parlament Europejski odwołał się do tego pojęcia w sześciu rozporządzeniach przyjętych przez niego w 2011 r. Rada Unii Europejskiej uznała znaczenie przeciwdziałania dyskryminacji wielokrotnej w kontekście europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności na lata 2010-2020. W maju 2011 r. Rada zaapelowała również o większe skupienie się na trudnościach napotykanych przez romskie kobiety i dziewczęta, które są narażone na dyskryminację wielokrotną.

PUBLIKACJA AGENCJI

The legal protection of persons with mental health problems under non-discrimination law (Ochrona prawna osób z problemami psychicznymi w ramach przepisów antydyskryminacyjnch), październik 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-legal-protection-persons-mental-health-problems_en.htm

Na poziomie prawodawstwa krajowego dyskryminację wielokrotną uwzględniło sześć państw członkowskich UE: Austria, Bułgaria, Niemcy, Grecja, Włochy i Rumunia. Pojęcie to nie zawsze jest jednak zdefiniowane jako takie w prawodawstwie, które wydaje się ograniczać do „podwójnej" dyskryminacji obejmującej dwie przyczyny. W Austrii (poprzez prawodawstwo) i Niemczech (poprzez oficjalne wytyczne) sądy i organy ds. równości mają zalecenie przyznawać wyższe odszkodowanie ofiarom, które doświadczyły dyskryminacji wielokrotnej.

W praktyce, gdy krajowe organy ds. równości rejestrują dane dotyczące kierowanych do

Tłumaczenie niezweryfikowane

nich skarg na dyskryminację, nie odnotowują systematycznie wszystkich przyczyn dyskryminacji, które mogą mieć znaczenie w danym przypadku; często klasyfikują skargę według tylko jednej przyczyny dyskryminacji. Jeżeli organy ds. równości odnotowują więcej niż jedną przyczynę, wówczas zazwyczaj zgłaszają przypadki związane zaledwie z dwoma powodami dyskryminacji. Organy ds. równości w siedmiu państwach członkowskich UE (Austria, Belgia, Węgry, Luksemburg, Portugalia, Słowenia i Wielka Brytania) rejestrują przypadki związane z więcej niż jedną przyczyną dyskryminacji jako odrębną kategorię, a tym samym wskazują liczbę przypadków domniemanej dyskryminacji wielokrotnej. Organy ds. równości na Węgrzech, w Luksemburgu, Słowenii i Wielkiej Brytanii gromadzą szczegółowe dane dotyczące dyskryminacji wielokrotnej pomimo braku krajowych przepisów, które by jej zakazywały.

Organy ds. równości w sześciu innych państwach członkowskich UE (Bułgaria, Niemcy, Grecja, Włochy, Polska i Rumunia) nie gromadzą danych dotyczących dyskryminacji wielokrotnej pomimo wprowadzenia w tych państwach członkowskich przepisów dotyczących takiej dyskryminacji. W Grecji ustawa w sprawie transpozycji dyrektyw o niedyskryminacji nie zawierają wyraźnego zakazu dyskryminacji wielokrotnej, niemniej jednak inspekcje pracy, które monitorują stosowanie tej ustawy w sektorze prywatnym, są zobowiązane do uwzględniania takich przypadków.

PUBLIKACJA AGENCJI

EU-MIDIS 5 Data in Focus report: Multiple discrimination (5. Raport „Kluczowe dane" EU-MIDIS: Dyskryminacja wielokrotna), luty 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-multiple-discrimination_en.htm

Najważniejsze kwestie dotyczące dyskryminacji ze względu na wiek

Badania opublikowane w 2011 r. wskazują na to, że dyskryminacja ze względu na wiek – tj. dyskryminacja lub niesprawiedliwe traktowanie z powodu wieku – utrzymuje się w państwach członkowskich UE. W swoim europejskim raporcie na temat zapobiegania niewłaściwemu traktowaniu osób starszych Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zauważa, że „złe traktowanie osób starszych jest rozpowszechnione we wszystkich krajach europejskiego regionu [WHO]", a co najmniej cztery miliony osób rocznie doświadczają niewłaściwego traktowania z powodu ich wieku.

Age UK, brytyjska organizacja dobroczynna działająca na rzecz osób starszych, opublikowała badanie dotyczące dyskryminacji ze względu na wiek w Europie. Badanie to było oparte na wynikach europejskiego sondażu społecznego. Stwierdzono w nim, że podeszły wiek jest najbardziej rozpowszechnioną przyczyną dyskryminacji w Europie. Około 64% respondentów w Wielkiej Brytanii i 44,4% w całej Europie uznało dyskryminację ze względu na podeszły wiek za poważny problem.

Na poziomie krajowym orzecznictwo wskazuje na to, że dyskryminacja osób starszych jest istotnym zjawiskiem na rynku pracy. Na przykład Sąd Najwyższy w Hiszpanii wydał dwie decyzje znoszące górny próg wiekowy wynoszący 30 lat przy ubieganiu się o określone stanowiska w hiszpańskiej policji. Są to pierwsze decyzje sądu, w których dostrzega się i znosi opartą na wieku dyskryminację w dostępie do miejsc pracy w hiszpańskiej administracji centralnej. Ich znaczenie polega na wpływie, jaki mogą mieć na dużą liczbę

Tłumaczenie niezweryfikowane

trwających postępowań sądowych dotyczących tego samego zagadnienia, a mianowicie zarzutu dyskryminacji ze względu na wiek w ponad 15 przypadkach rekrutacji, co dotyczący ponad 30 000 miejsc pracy w sektorze publicznym od 2004 r.

Jednocześnie dane gromadzone co kwartał przez Eurostat wskazują na to, że młodsze osoby znajdują się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Według danych Eurostatu wśród osób młodszych w wieku od 15 do 24 lat i osób starszych w wieku od 55 do 64 lat wskaźniki zatrudnienia są niższe w porównaniu z całością ludności aktywnej zawodowo (grupa wiekowa od 15 do 64 lat). Ponadto w większości państw członkowskich UE, z wyjątkiem Austrii, Malty, Holandii i Słowenii, wskaźniki zatrudnienia osób młodszych są niższe niż w przypadku osób starszych.

PUBLIKACJA AGENCJI

Respect for and protection of persons belonging to minorities 2008–2010 (Poszanowanie i ochrona osób z mniejszości w latach 2008-2010), wrzesień 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-respect-protection-minorities_en.htm

Rysunek 4: Wskaźniki zatrudnienia według grup wiekowych, według kraju, czwarty kwartał 2011 r. (w %)

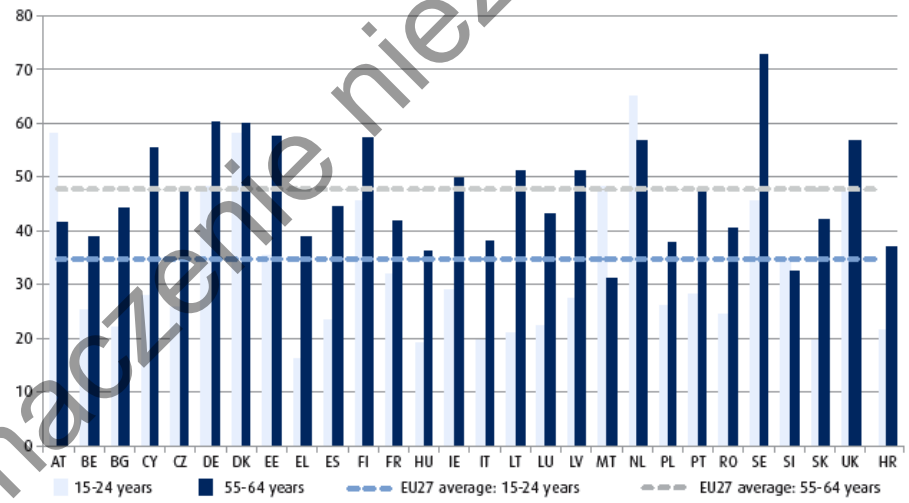

Źródło: Eurostat, 2012

Legenda:

15-24 lata | 55-64 lata | średnia UE-27: 15-24 lata | średnia UE-27: 55-64 lata

Tłumaczenie niezweryfikowane

Rasizm i dyskryminacja etniczna

Najważniejsze kwestie dotyczące gromadzenia oficjalnych danych na temat przestępstw na tle rasowym

Regularne i ciągłe gromadzenie przez organy ścigania, systemy sądownictwa karnego i właściwe ministerstwa oficjalnych danych na temat przestępstw na tle rasowym jest niezbędne do zapewnienia decydentom solidnej podstawy dowodowej, w oparciu o którą kształtują oni efektywną i ukierunkowaną politykę przeciwdziałania takiej przestępczości. Łatwa dostępność wiarygodnych i rzetelnych danych w tym obszarze umożliwiłaby ocenę efektywności tej polityki i w razie potrzeby jej dostosowanie.

Większość państw członkowskich rejestruje w jakiejś formie oficjalne dane na temat przestępstw na tle rasowym, istnieją jednak poważne różnice pod względem zakresu i przejrzystości stosowanych przez nie systemów. Mechanizmy państw członkowskich UE służące do gromadzenia oficjalnych danych dotyczących przestępstw na tle rasowym można zaklasyfikować do czterech szerokich kategorii:

- brak danych – żadne dane na temat przestępczości na tle rasowym nie są rejestrowane ani publikowane;
- ograniczone – gromadzenie danych jest ograniczone do kilku przypadków przestępczości na tle rasowym, a dane na ogół nie są opublikowane;
- dobre – rejestruje się różne motywy przestępczości na tle rasowym (rasizm/ksenofobia, religia, antysemityzm, islamofobia, (prawicowy) ekstremizm) i na ogół publikuje się dane;
- kompleksowe – rejestruje się różne motywy przestępczości na tle rasowym (rasizm/ksenofobia, religia, antysemityzm, islamofobia, (prawicowy) ekstremizm), podobnie jak charakterystyki ofiar i sprawców,

Główne punkty w obszarze rasizmu i dyskryminacji etnicznej:

- przypadki przestępstw i przemocy na tle rasowym nadal występowały w wielu państwach członkowskich UE. Chociaż wciąż istniały luki w danych dotyczących takich przypadków, niektóre państwa członkowskie UE podejmowały kroki w celu poprawy gromadzenia danych na temat przestępstw na tle rasowym;
- na poziomie państw członkowskich badania wskazywały na utrzymującą się gorszą sytuację uczniów będących drugim pokoleniem migrantów i wywodzących się z określonych środowisk, natomiast dzieci romskie nadal znajdowały się w niekorzystnej sytuacji w szkole. W niektórych państwach członkowskich badanie dyskryminacji wykazało istnienie dyskryminacji w dostępie do zatrudnienia i mieszkalnictwa;
- Rada Unii Europejskiej zatwierdziła komunikat Komisji Europejskiej w sprawie unijnych ram krajowych strategii integracji Romów. W kontekście tych nowych ram współpracy państwa członkowskie UE zgłosiły Komisji Europejskiej swoje krajowe strategie integracji Romów;
- podczas gdy kilka państw członkowskich zaczęło wprowadzanie środków na poziomie krajowym w celu poprawienia integracji Romów, najnowsze dane wskazują na to, że sytuacja Romów pozostaje krytyczna pod względem opieki zdrowotnej, edukacji, zatrudnienia, mieszkalnictwa, ubóstwa i dyskryminacji.

Tłumaczenie niezweryfikowane

miejsce wiktymizacji kryminalnej oraz typy popełnionych przestępstw, takie jak: morderstwo, napaść lub groźby; dane są zawsze publikowane.

Tabela 4: Stan gromadzenia oficjalnych danych na temat przestępstw na tle rasowym, według kraju, styczeń 2012 r.

Brak danych	Ograniczone	Dobre	Kompleksowe
Estonia	Bułgaria	Austria	Finlandia
Rumunia	Cypr	Belgia	Holandia
	Węgry	Czechy	Szwecja
	Włochy	Dania	Wielka Brytania
	Łotwa	Francja	
	Luksemburg	Niemcy	
	Malta	Irlandia	
	Portugalia	Litwa	
	Słowenia	Polska	
	Hiszpania	Słowacja	
Grecja: system gromadzenia danych utworzono w dniu 29 września 2011 r.			
	Chorwacja		

Źródło: Ocena istniejących mechanizmów gromadzenia danych przeprowadzona przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011

Najważniejsze kwestie dotyczące wyników badań gospodarstw domowych przeprowadzonych wśród ludności romskiej w UE przez Agencję i UNDP/Bank Światowy/Komisję Europejską

W 2011 r. Agencja i Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNPD) razem z Bankiem Światowym przeprowadziły dwa badania gospodarstw domowych wśród ludności romskiej w UE, częściowo finansowane przez DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej. To pierwsze tak kompleksowe gromadzenie danych, które przeprowadzono w ramach międzynarodowej współpracy międzyagencyjnej. Badanie przeprowadzone przez Agencji objęło 11 państw członkowskich UE: Bułgarię, Czechy, Francję, Grecję, Węgry, Włochy, Polskę, Portugalię, Rumunię, Słowację i Hiszpanię. Ogółem w 11 państwach członkowskich UE przeprowadzono wywiady z 22 203 osobami identyfikującymi się jako Romowie (14 925) i niebędącymi Romami (7 278), lecz mieszkającymi w pobliżu społeczności romskich. W sumie badanie objęło 84 287 członków gospodarstw domowych.

Wyniki są reprezentatywne dla Romów żyjących na obszarach o zagęszczeniu ludności romskiej wyższym od średniej krajowej. Wyniki dotyczące objętych badaniami osób niebędących Romami nie są reprezentatywne dla całej

PUBLIKACJA AGENCJI

Human rights education at Holocaust memorial sites across the European Union: An overview of practices (Edukacja w zakresie praw człowieka w ośrodkach pamięci o Holokauście, w Unii Europejskiej: przegląd praktyk) październik 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-holocaust-education-overview-practices_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

ludności stanowiącej większość, lecz zapewniają punkt odniesienia dla oceny sytuacji Romów w państwach członkowskich UE.

Jest to możliwe, ponieważ objęte badaniami osoby niebędące Romami dzielą to samo środowisko, rynek pracy i infrastrukturę socjalną, co ludność romska.

Wyniki badań wskazują na to, że sytuacja społeczno-ekonomiczna Romów w czterech kluczowych obszarach zdrowia, edukacji, zatrudnienia i mieszkalnictwa jest przeciętnie gorsza niż osób niebędących Romami, które mieszkają w sąsiedztwie. Główne wyniki badań są następujące:

- **w obszarze zdrowia:**
  - co trzeci romski respondent w wieku od 35 do 45 lat zgłasza problemy zdrowotne ograniczające jego codzienną aktywność;
  - przeciętnie około 20% romskich respondentów nie ma ubezpieczenia zdrowotnego lub nie wie, czy są objęci takim ubezpieczeniem.
- **w obszarze edukacji:**
  - przeciętnie zaledwie jedno na dwoje romskich dzieci objętych badaniami jest objęte opieką przedszkolną;
  - jeżeli chodzi o obowiązek szkolny, zgłoszono, że w zajęciach szkolnych uczestniczy 9 na 10 dzieci romskich w wieku od 7 do 15 lat; wyjątek stanowią Bułgaria, Grecja i Rumunia;
  - wskaźniki uczestnictwa w edukacji znacząco spadają po wygaśnięciu obowiązku szkolnego: zaledwie 15% młodych dorosłych Romów objętych badaniem ukończyło szkołę średnią II stopnia lub zawodową.
- **w obszarze zatrudnienia:**
  - przeciętnie mniej niż jedna trzecia Romów zgłosiła, że pracuje za wynagrodzeniem;
  - co trzeci romski respondent zgłosił, że jest bezrobotny;
  - pozostali twierdzili, że prowadzą gospodarstwa domowe, są na emeryturze, niezdolni do pracy lub samozatrudnieni.

PUBLIKACJA AGENCJI

Migrants, minorities and employment – Exclusion and discrimination in the 27 Member States of the European Union – Update 2003–2008 (Migranci, mniejszości i zatrudnienie – wykluczenie i dyskryminacja w 27 państwach członkowskich Unii Europejskiej – aktualizacja informacji 2003-2008), lipiec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_migrants-minorities-employment_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

- **w obszarze mieszkalnictwa:**
  - przeciętnie w romskich gospodarstwach domowych w jednym pokoju mieszkają więcej niż dwie osoby;
  - około 45% Romów mieszka w gospodarstwach domowych, w których brakuje co najmniej jednego z podstawowych udogodnień, a mianowicie kuchni w mieszkaniu, toalety w mieszkaniu, prysznica lub wanny w mieszkaniu oraz elektryczności.
- **ubóstwo:**
  - przeciętnie około 90% przebadanych Romów mieszka w gospodarstwach domowych o ekwiwalentnym dochodzie poniżej krajowych granic ubóstwa;
  - przeciętnie około 40% Romów mieszka w gospodarstwach domowych, w których ktoś przynajmniej raz miesiącu położył się spać głodny, ponieważ nie mógł sobie pozwolić na zakup żywności.
- **dyskryminacja i świadomość przysługujących praw:**
  - około połowa Romów objętych badaniem stwierdziła, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyła dyskryminacji ze względu na swoje pochodzenie etniczne;
  - około 40% Romów objętych badaniem wie o przepisach zakazujących dyskryminacji członków mniejszości etnicznych przy ubieganiu się o pracę.

PUBLIKACJA AGENCJI

Antisemitism – Summary overview of the situation in the European Union 2001-2010 (Antysemityzm – ogólny przegląd sytuacji w Unii Europejskiej w latach 2001–2010), czerwiec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-antisemitism-summary-update-2011_en.htm

PUBLIKACJA AGENCJI

The Racial Equality Directive: application and challenges (Dyrektywa dotycząca równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne: stosowanie i wyzwania), styczeń 2012 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2012/pub_racial_equal_directive_synthesis_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

Uczestnictwo obywateli Unii Europejskiej w demokratycznym funkcjonowaniu Unii

Najważniejsze kwestie dotyczące prawa do głosowania osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym

Państwa członkowskie UE ogromnie różnią się pod względem sposobu traktowania prawa do udziału w życiu politycznym osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym. Spektrum tego uczestnictwa charakteryzują trzy główne rodzaje podejścia: całkowite wykluczenie, rozpatrywanie poszczególnych przypadków i pełne uczestnictwo. Państwa członkowskie UE, które stosują wykluczenie całkowite, łączą prawo do głosowania ze zdolnością prawną osoby fizycznej. W innych państwach członkowskich prawodawstwo krajowe przewiduje indywidualną ocenę zdolności do głosowania przed odebraniem prawa do głosowania. Państwa, które zniosły wszystkie ograniczenia, umożliwiają wszystkim osobom niepełnosprawnym intelektualnie i osobom z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym głosowanie na równych prawach wraz z innymi obywatelami. W 2011 r. doszło do niewielu zmian w tej dziedzinie.

Główne punkty w obszarze udziału obywatelskiego:

- przyjęcie europejskiej inicjatywy obywatelskiej stanowi podstawę demokracji uczestniczącej na szczeblu UE, a Komisja Europejska podejmuje różne działania, aby wprowadzić ten nowy instrument w życie;
- podczas gdy debata publiczna na temat inicjatywy obywatelskiej pozostaje ograniczona, utworzenie internetowego „Domu społeczeństwa obywatelskiego" jest przykładem starań mających na celu zwiększenie znajomości i dostępności już istniejących sposobów udziału obywatelskiego;
- Komisja Europejska zaproponowała wyznaczenie roku 2013 na Europejski Rok Obywateli, a Parlament Europejski omówił reformy przepisów wyborczych;
- w kontekście Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych udział osób niepełnosprawnych w wyborach stał się kwestią, którą należy się zająć – różne państwa członkowskie UE podejmowały kroki w celu ułatwienia udziału osób niepełnosprawnych w wyborach, natomiast w przypadku osób z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym i osób niepełnosprawnych intelektualnie większość państw członkowskich UE nadal wiązała pozbawienie praw obywatelskich z utratą zdolności prawnej.

Na Węgrzech nastąpiły ważne zmiany wraz z przyjęciem nowej ustawy zasadniczej, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. Nowa ustawa stanowi, że opieka prawna nie stanowi już podstawy dla pozbawienia praw obywatelskich. Zamiast tego sędzia musi określić, czy dana osoba fizyczna powinna być wykluczona z głosowania na podstawie oceny jej „ograniczonych zdolności umysłowych", terminu, którego dokładne znaczenie jest jak dotąd nieokreślone,

Tłumaczenie niezweryfikowane

lecz do którego nowe prawo wyborcze prawdopodobnie będzie się odwoływać. Tym samym Węgry dołączyły do grupy państw członkowskich UE, w których przed podjęciem decyzji o pozbawieniu praw obywatelskich przeprowadza się indywidualną ocenę sądową.

Większość państw członkowskich UE nadal łączy pobawienie praw obywatelskich z utratą zdolności prawnej. Chorwacja również posiada taki system: art. 2 ustawy o rejestrach wyborców (Zakon o popisima biraca) stanowi, że obywatele Chorwacji w wieku 18 lub więcej lat są wymienieni w rejestrze, z wyjątkiem tych, którzy utracili zdolność prawną wskutek ostatecznej decyzji sądu. Tak więc, podobnie jak wiele państw członkowskich UE, Chorwacja posiada przepisy przewidujące automatyczne wykluczenie. Według rocznego sprawozdania statystycznego za rok 2010 dotyczącego stosowania uprawnień z zakresu opieki społecznej na dzień 31 grudnia 2010 r. 15 761 osób było pozbawionych zdolności prawnej. Kwestia ta wzbudziła debatę publiczną w Chorwacji. W raporcie opublikowanym w 2011 r. rzecznik osób niepełnosprawnych ostrzegł, że prawo do głosowania osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym jest kwestią zgodności z wymogami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Tabela 5: Prawo do udziału w życiu politycznym osób z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym i osób niepełnosprawnych intelektualnie, według kraju

Kraj	Wykluczenie	Ograniczony udział	Udział
AT			✓
BE	✓		
BG	✓		
CY		✓	✓
CZ	✓	✓	
DE	✓		
DK	✓	✓	
EE	✓	✓	
EL	✓		
ES		✓	✓
FI		✓	✓
FR*		✓	✓
HU**		✓	
IE	✓		✓
IT			✓
LT	✓		
LU	✓		
LV	✓		
MT	✓	✓	
NL			✓
PL	✓		
PT	✓		
RO	✓		
SE			✓

Tłumaczenie niezweryfikowane

SI			✓	
SK		✓		
UK				✓
HR***		✓		

Uwagi: *Niniejsza tabela stanowi uaktualnione podsumowanie tabeli opublikowanej w raporcie Agencji „Prawo osób cierpiących na zaburzenia psychiczne i osób niepełnosprawnych umysłowo do udziału w życiu politycznym" z listopada 2010 r. Państwo członkowskie może figurować w więcej niż jednej kolumnie, ponieważ osoby z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym i osoby niepełnosprawne intelektualnie mogą być odmiennie traktowane w przepisach krajowych danego państwa członkowskiego.*
** Wskutek zmiany przepisów, która nie wpływa na prawo do głosowania, właściwym artykułem obecnie jest art. L3211-3 7 kodeksu zdrowia publicznego.*
*** Węgry, art. XXIII ust. 2 ustawy zasadniczej.*
**** Chorwacja, ustawa o rejestrach wyborców, 30 kwietnia 1996 r.*

Źródło: *Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011.*

Najważniejsze kwestie dotyczące europejskiej inicjatywy obywatelskiej

W traktacie lizbońskim przewidziano możliwość wezwania Komisji Europejskiej do podjęcia określonej inicjatywy ustawodawczej poprzez zebranie w różnych państwach członkowskich UE podpisów miliona obywateli UE. Szczegóły tego nowego instrumentu uczestnictwa demokratycznego określone są w rozporządzeniu, które samo wymaga wdrożenia poprzez dodatkowe regulacje. W dniu 1 kwietnia 2011 r. rozporządzenie UE w sprawie inicjatywy obywatelskiej weszło w życie: ma zastosowanie od dnia 1 kwietnia 2012 r. W dniu 17 listopada 2011 r. Komisja Europejska przyjęła rozporządzenie wykonawcze ((UE) nr 1179/2011). W dniu 22 grudnia 2011 r. udostępniła „otwarte oprogramowanie". Komisja Europejska zobowiązana jest utrzymywać „otwarte oprogramowanie zawierające stosowne elementy techniczne i zabezpieczenia niezbędne do zapewnienia zgodności z przepisami niniejszego rozporządzenia dotyczącymi systemów zbierania deklaracji on-line". „Oprogramowanie udostępnia się bezpłatnie" i w tym celu „przyjmuje się" „specyfikacje techniczne".

Czas pomiędzy przyjęciem rozporządzenia a rozpoczęciem jego stosowania pozwolił państwom członkowskim UE na wprowadzenie różnych obowiązków na mocy wspomnianego rozporządzenia, w tym dotyczących certyfikacji systemów zbierania deklaracji on-line; weryfikacji „deklaracji poparcia", w tym wydawania poświadczenia „liczby ważnych deklaracji"; kwestii związanych z ochroną danych; a także dotyczących kwestii odpowiedzialności za szkody spowodowane przez organizatorów europejskiej inicjatywy obywatelskiej i kar za fałszywe deklaracje składane przez organizatorów takiej inicjatywy oraz za bezprawne wykorzystywanie danych podawanych w kontekście europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

Austria, Belgia, Bułgaria, Czechy, Finlandia, Niemcy, Węgry, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Polska i Wielka Brytania podjęły konkretne kroki przygotowawcze w odniesieniu do procesu przygotowania i wprowadzenia w życie odpowiednich przepisów. W siedmiu z tych krajów (Austria, Bułgaria, Niemcy, Finlandia, Węgry, Łotwa i Luksemburg) proces ten dotarł już do parlamentów. W niektórych państwach członkowskich UE – w Danii, we Francji, w Grecji, Holandii, Słowacji, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii – bezpośrednie zastosowanie przedmiotowego rozporządzenia nie wymaga specjalnego prawodawstwa.

Tłumaczenie niezweryfikowane

W okresie sprawozdawczym debaty publiczne na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej były raczej ograniczone i czas pokaże, czy świadomość publiczna wzrośnie, gdy w dniu 1 kwietnia 2012 r. dojdzie do podjęcia pierwszych inicjatyw. Niemniej jednak już teraz należy podkreślić przynajmniej jedną cechę ram prawnych europejskiej inicjatywy obywatelskiej: możliwość zbierania podpisów on-line wyznacza nowoczesne standardy, które zasadniczo mogą zwiększać aktywność obywatelską.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Dostęp do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości

Najważniejsze kwestie dotyczące nowych inicjatyw UE w obszarze postępowania karnego

Długość postępowania sądowego nadal stanowiła jedną z największych przeszkód w skutecznym dostępie do wymiaru sprawiedliwości w całej UE, co również znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W 2011 r. kilka państw członkowskich UE wprowadziło określone środki prawne, aby rozwiązać utrzymujący się problem zbyt długiego czasu trwania postępowań. Na przykład w Austrii cywilne prawo procesowo zmieniono, aby znieść letni i zimowy okres spowolnienia prac. Francja zreformowała swoje sądy karne, zmniejszając liczbę sędziów przysięgłych w pierwszej instancji z dziewięciu do sześciu, a w sądzie apelacyjnym z dwunastu do dziewięciu, aby umożliwić sądom karnym prowadzenie większej liczby spraw na sesję. W odpowiedzi na precedensowe orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 2010 r. (Rumpf) w grudniu 2011 r. Niemcy przyjęły nową ustawę. Problem nadmiernej długości postępowań rozwiązano w niej w dwóch etapach: osoby dotknięte problemem długotrwałego postępowania muszą najpierw złożyć skargę na postępowanie, dając tym samym sędziom możliwość jego przyspieszenia. Jeżeli postępowanie nadal się opóźnia, może dojść do przyznania odszkodowania.

Główne punkty w obszarze dostępu do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości:

- ze względu na oszczędność finansową wiele państw członkowskich UE próbowało usprawnić różne mechanizmy sądowe i pozasądowe mogące mieć wpływ na gwarantowane prawa podstawowe;
- państwa członkowskie UE kontynuowały działania mające na celu skrócenie czasu trwania postępowań sądowych i przeprowadzenie innych reform sądownictwa;
- różne państwa członkowskie UE ustanowiły i zreformowały niezależne instytucje praw człowieka, które mogą wspierać lub zapewniać dostęp do wymiaru sprawiedliwości; w szczególności zwiększyło się znaczenie krajowych organów ds. równości i krajowych instytucji praw człowieka (NHRI);
- internetowe osiągnięcia technologiczne, które ułatwiają i modernizują wymiar sprawiedliwości, tzw. e-sprawiedliwość, zajmowały wyższą pozycję w agendzie kilku państw członkowskich UE, co związane było zarówno z potrzebą modernizacji systemów sądownictwa, jak i z poprawą opłacalności;
- poprzez ciągły rozwój harmonogramu działań UE w sprawie postępowań karnych wzmacniane były procedury dotyczące praw osób fizycznych w postępowaniu karnym, w szczególności w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sytuacjach transgranicznych.

PUBLIKACJA AGENCJI

Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities (Dostęp do sprawiedliwości w Europie: przegląd wyzwań i mozliwości), marzec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_access-to-justice_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

Tabela 6: Liczba wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w których w 2011 r. stwierdzono co najmniej jedno naruszenie, naruszenia w świetle prawa do rzetelnego procesu sądowego i naruszenia związane z długością postępowań, według kraju

Kraj	Wyroki, w których stwierdzono co najmniej jedno naruszenie	Naruszenie prawa do rzetelnego procesu sądowego	Naruszenia związane z długością postępowań
AT	7 (-9)	0 (-6)	5 (-4)
BE	7 (+3)	2 (-1)	0 (brak zmiany)
BG	52 (-17)	2 (-4)	21 (-10)
CY	1 (-2)	0 (brak zmiany)	1 (+1)
CZ	19 (+10)	13 (+10)	2 (+1)
DE	31 (+2)	0 (-2)	19 (-10)
DK	1 (+1)	0 (brak zmiany)	0 (brak zmiany)
EE	3 (+2)	1 (+1)	0 (brak zmiany)
EL	69 (+16)	6 (-2)	50 (+17)
ES	9 (+3)	4 (brak zmiany)	1 (+1)
EI	5 (-11)	0 (-2)	2 (-7)
ER	23 (-5)	11 (+1)	2 (+1)
HU	33 (+12)	4 (+3)	19 (+5)
IE	2 (brak zmiany}	0 (brak zmiany)	2 (+1)
IT	34 (-27)	7 (-2)	16 (-28)
LT	9 (+2)	3 (brak zmiany)	5 (+2)
LU	1 (-4)	1 (-1)	0 (-3)
LV	10 (+7)	0 (-1)	1 (+1)
MT	9 (+6)	3 (+3)	3 (+3)
NL	4 (+2)	1 (+1)	0 (brak zmiany)
PL	54 (-33)	14 (-6)	15 (-22)
PT	27 (+12)	1 (-1)	13 (+7)
RO	58 (-77)	9 (-21)	10 (-6)
SE	0(-4)	0 (-1)	0 (-1)
SI	11 (+8)	1 (+1)	6 (+4)
SK	19 (-21)	2 (brak zmiany)	5 (-24)
UK	8 (-6)	3 (+3)	1 (brak zmiany)
HR	23 (+2)	8 (+2)	3 (-5)
Ogółem	**529 (-128)**	**96 (-25)**	**202 (-76)**

Uwaga: W nawiasach podano różnicę liczby przypadków w odniesieniu do 2010 r.
Źródło: Rada Europy/Europejski Trybunał Praw Człowieka, sprawozdanie roczne za 2011 r., opublikowane w 201Z, s. 155-157.

Na przykład Grecja dała sądom cywilnym pierwszej instancji szerszy mandat poprzez podniesienie kwot pieniędzy, których może dotyczyć ta instancja. Ograniczono również

Tłumaczenie niezweryfikowane

elastyczność sądów w odraczaniu postępowań karnych. W Rumunii sądy mogą obecnie określać krótsze terminy posiedzeń i przyjmować czynne środki zmuszające strony do przedstawienia dowodów i wypełniania swoich obowiązków bez zbędnej zwłoki; dokumenty, w tym wezwania, mogą być przesyłane faksem lub pocztą elektroniczną. Słoweńskie Zgromadzenie Narodowe przyjęło dwie ustawy wprowadzające szczególne środki mające na celu przyspieszenie postępowań sądowych. Obejmują one mechanizm obniżenia wynagrodzenia biegłych sądowych, jeżeli powodują opóźnienia, oraz możliwość przesunięcia przez sędziów terminów rozpraw poza zwykłe godziny pracy.

PUBLIKACJA AGENCJI

Handbook on European non-discrimination law (Podręcznik europejskich przepisów antydyskryminacyjnych), marzec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_handbook_caselaw_en.htm

Najważniejsze kwestie dotyczące legitymacji procesowej przed sądami

Legitymacja procesowa – prawna możliwość wniesienia sprawy do sądu – ma oczywiście podstawowe znaczenie dla dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Można ją poprawić na kilka sposobów, np. poprzez poszerzenie zakresu osób uprawnionych do wniesienia sprawy lub ograniczenie przeszkód proceduralnych. Stale prowadzone przez Agencję badania potwierdzają pogląd, że skarżący unikają korzystania z dostępu do wymiary sprawiedliwości ze względu na zbyt duże wyzwania związane z wniesieniem sprawy. Zmiana legitymacji procesowej poprzez umożliwienie wnoszenia skarg zbiorowych może być krokiem naprzód zarówno dla sądów, jak i innych instytucji, takich jak krajowe organy ds. równości. Skargi zbiorowe, nazywane również do „pozwami zbiorowymi" lub „dochodzeniem roszczeń zbiorowych", umożliwiają zebranie kilku indywidualnych skarg w jedną wspólną sprawę. W 2011 r. UE przeprowadziła konsultacje społeczne dotyczące wprowadzenia mechanizmu dochodzenia roszczeń zbiorowych, służące po części określeniu wspólnych zasad prawnych.

W 2011 r. kilka państw członkowskich UE podjęło kroki zmierzające do poszerzenia grupy osób uprawnionych do wnoszenia skarg poprzez umożliwienie powództw zbiorowych w obszarach, w których takie mechanizmy wcześniej nie istniały. W Belgii flamandzka izba adwokacka (*Orde van Vlaamse Balies*) pracuje nad projektem ustawy zezwalającej na procedurę „pozwów zbiorowych" w prawie belgijskim. Ustawa ta zapewniałaby kilku skarżącym lub „powodom wspierającym", którzy nie są określeni indywidualnie, możliwość połączenia sił w jednym pozwie wnoszonym przez powoda będącego przedstawicielem. W Estonii w nowym kodeksie postępowania administracyjnego (*Halduskohtumenetluse seadustik*), obowiązującym od dnia 1 stycznia 2012 r., uwzględniono legitymację prawną organizacji pozarządowych zajmujących się środowiskiem i grup aktywistów reprezentujących interesy znacznej liczby lokalnych mieszkańców. Rząd Litwy przyjął uchwałę zatwierdzającą skargi zbiorowe. Podobne zmiany trwają również w Chorwacji.

PUBLIKACJA AGENCJI

Opinion on the draft Directive regarding the European Investigation Order (EIO) in criminal matters (Opinia w sprawie projektu dyrektywy w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych), luty 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/opinions/op-eio_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

Prawa ofiar przestępstw

Najważniejsze kwestie dotyczące wydarzeń w obszarze norm dotyczących praw ofiar na poziomie europejskim

W dniu 18 maja 2011 r. Komisja Europejska przedłożyła pakiet, którego celem jest przyznanie ofiarom przestępstw jednakowego poziomu praw w całej UE i który obejmuje dostęp do wymiaru sprawiedliwości, ochrony, wsparcia i odszkodowania. Podkreślono w nim potrzeby określonych grup ofiar, w tym dzieci i ofiar terroryzmu. Pakiet dotyczący praw ofiar składa się z komunikatu Komisji w sprawie wzmacniania praw ofiar, wniosku dotyczącego dyrektywy ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw ofiar przestępstw oraz wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych. W obszarze prawa karnego kilka państw członkowskich pod auspicjami Rady Unii Europejskiej wprowadziło europejski nakaz ochrony, który uzupełni ten ostatni środek dotyczący wzajemnego uznawania. Parlament Europejski przyjął ten nakaz w dniu 13 grudnia 2011 r.

Najważniejsze punkty w obszarze praw ofiar przestępstw:

- na szczeblu UE zaproponowano różne środki mające na celu zapewnienie ofiarom jednakowego poziomu praw w całej UE, zarówno w obszarze prawa cywilnego, jak i w dziedzinie prawa karnego; przyjęto harmonogram działań na rzecz zwiększania praw i ochrony ofiar;
- w nowym europejskim pakcie na rzecz równości płci na lata 2011-2020 potwierdzono zaangażowanie UE w zwalczanie wszelkich form przemocy wobec kobiet, a niektóre państwa członkowskie UE przeprowadziły reformy istotne dla ochrony przed przemocą w rodzinie;
- podczas gdy kilka państw członkowskich UE osiągnęło znaczące postępy w wysiłkach na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet, pojawiały się skargi na brak wystarczających zasobów na potrzeby służb udzielających wsparcia kobietom będącym ofiarami przemocy w rodzinie;
- UE nasiliła działania na rzecz zwalczania handlu ludźmi i ochrony ofiar tego procederu; wydarzenia polityczne na szczeblu krajowym świadczyły o tendencji do ignorowania handlu ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego oraz do zwracania większej uwagi na inne rodzaje wykorzystywania.

PUBLIKACJA AGENCJI

Gender-based violence against women – an EU-wide survey (factsheet) [Przemoc ze względu na płeć wymierzona w kobiety – ogólnounijne badanie (biuletyn)], październik 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-vaw-survey-factsheet_en.htm

Tłumaczenie niezweryfikowane

W oparciu o pakiet Komisji Europejskiej dotyczący praw ofiar Rada Unii Europejskiej przyjęła w czerwcu harmonogram działań na rzecz zwiększania praw i ochrony ofiar.

Tabela 7: Harmonogram działań na rzecz zwiększania praw i ochrony ofiar oraz jego pięć elementów

Środek A	Komisja Europejska opracowała wniosek dotyczący dyrektywy zastępującej decyzję ramową Rady w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym;
Środek B	Zalecenie lub zalecenia w sprawie praktycznych środków i najlepszych praktyk, które zapewnią państwom członkowskich UE wytyczne przy wdrażaniu nowej dyrektywy, o której mowa w środku A;
Środek C	Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony ofiar w sprawach cywilnych, które uzupełniłoby dyrektywę w sprawie europejskiego nakazu ochrony;
Środek D	Przegląd dyrektywy Rady 2004/80/WE odnoszącej się do kompensaty dla ofiar przestępstw mający na celu uproszczenie procedur wnioskowania o odszkodowanie;
Środek E	Zalecenia podobne do środka B, odnoszące się do szczególnych potrzeb określonych grup ofiar, takich jak: ofiary handlu ludźmi, dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego, ofiary terroryzmu i ofiary przestępczości zorganizowanej.

Najważniejsze kwestie dotyczące lesbijek, gejów, biseksualistów i osób transpłciowych (LGBT), a także ofiar przestępstw z nienawiści

Chociaż decyzja ramowa UE w sprawie przestępstw z nienawiści obejmuje wyłącznie rasizm i ksenofobię, to wiele państw członkowskich UE rozszerzyło definicje zawarte w prawie karnym, aby uwzględnić inne cechy chronione.

W odniesieniu do definicji podżegania do przemocy lub nienawiści niektóre państwa członkowskie UE, w tym Dania, Irlandia, Szwecja i Wielka Brytania, z czasem wprowadziły definicje obejmujące orientację seksualną, podobnie jak uczyniła to Chorwacja. Wiele innych państw członkowskich UE – Austria, Belgia, Estonia, Finlandia, Litwa, Luksemburg, Holandia, Portugalia, Rumunia, Słowenia i Hiszpania – wprowadziło definicje, które obejmują nawet szerszy zakres cech chronionych, co dowodzi, że większość państw członkowskich UE dostrzega problem niektórych form nawoływania do nienawiści wykraczających poza rasizm i ksenofobię. Chociaż państwa członkowskie UE mogły przyjąć bardziej kompleksowe definicje nawoływania do nienawiści i powiązanych przestępstw, to nie zawsze znajduje to odzwierciedlenie we wzroście liczby ofiar zgłaszających przestępstwa lub wyższych wskaźnikach wnoszenia oskarżeń za takie przestępstwa.

Ta tendencja do włączania większej liczby cech do przepisów prawa karnego chroniących osoby fizyczne przez poważnymi formami dyskryminacji, a w szczególności przed przestępstwami z nienawiści, odpowiada kształtującemu się konsensusowi politycznemu i aspektom prawnym. Jest to najbardziej widoczne w przypadku ochrony grup i osób LGBT. W najnowszych rezolucjach Parlament Europejski wezwał państwa członkowskie UE do zagwarantowania osobom LGBT ochrony przez homofobicznym nawoływaniem do

Tłumaczenie niezweryfikowane

PUBLIKACJA AGENCJI

Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States – Synthesis report (Raport podsumowujący n.t. homofobii, transfobii i dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową w państwach członkowskich UE), czerwiec 2011 r.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/fra_homophobia_synthesis_en.htm

nienawiści i przed przemocą. W rezolucjach tych Parlament Europejski zaapelował również do Komisji Europejskiej o zwalczanie homofobii poprzez prawodawstwo podobne do decyzji ramowej Rady w sprawie rasizmu. W grudniu 2011 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie wniosku Chorwacji o przystąpienie do UE. W rezolucji tej wyraża głębokie zaniepokojenie przemocą w stosunku do uczestników parady równości osób LGBT, która odbyła się w Splicie w czerwcu 2011 r., i niezdolnością organów Chorwacji do ochrony tych uczestników. W rezolucji wezwał Chorwację do zdecydowanego zajęcia się przypadkami przestępstw z nienawiści wymierzonych w mniejszości LGBT.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Perspektywy: nadchodzące wyzwania

W raporcie Agencji pt. „*Prawa podstawowe: wyzwania i osiągnięcia w 2011 r.*" określono różne wyzwania dotyczące najbliższej przyszłości w obszarach azylu i imigracji, kontroli granicznej i polityki wizowej, społeczeństwa informacyjnego i ochrony danych, praw dziecka i ochrony dzieci, równości i niedyskryminacji, rasizmu i dyskryminacji etnicznej, uczestnictwa w życiu demokratycznym, dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz praw ofiar przestępstw.

W obszarze **azylu, imigracji i integracji** UE będzie musiała do końca 2012 r. utworzyć wspólny europejski system azylowy. Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu będzie odgrywał coraz ważniejszą rolę na poziomie praktycznym, wspierając krajowe systemy azylowe informacjami i narzędziami.

Wyzwaniem pozostanie sfinalizowanie przekształcenia pakietu azylowego, biorąc pod uwagę utrzymującą się różnicę zdań pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską.

Konieczny będzie mechanizm oceny, czy zagrożone są prawa podstawowe osób ubiegających się o azyl, przenoszonych do innego państwa członkowskiego UE zgodnie z rozporządzeniem Dublin II.

Narażenie nielegalnych imigrantów na wykorzystywanie i nadużycia pozostanie powodem do obaw, a osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki w danym obszarze, w tym na szczeblu UE, prawdopodobnie zwrócą szczególną uwagę na sytuację tych osób, które nie są wydalane z powodów prawnych, humanitarnych lub praktycznych.

Jeżeli chodzi o prawa nielegalnych migrantów, doświadczenia uzyskane dzięki wdrożeniu dyrektywy dotyczącej kar dla pracodawców pokażą, czy istniejące mechanizmy są skuteczne przynajmniej w odniesieniu do prawa wnoszenia roszczeń dotyczących wstrzymanego wynagrodzenia. Przyjęcie dyrektywy w sprawie pracowników sezonowych ułatwiłoby migrację zarobkową niewykwalifikowanych pracowników do UE. Instrument ten mógłby zmniejszyć popyt na pracę osób przebywających nielegalnie na terytorium państw członkowskich UE, które to osoby zazwyczaj są zagrożone wyzyskiem.

W odniesieniu do integracji imigrantów ze społeczeństwami państw członkowskich UE przyszłym wyzwaniem będzie zagwarantowanie dalszego postrzegania integracji jako procesu dwukierunkowego oraz zwalczanie dyskryminacji przy jednoczesnym uznaniu korzyści dla społeczeństwa przyjmującego wynikających z różnorodności. Ciągłe monitorowanie oparte na uzgodnionych wskaźnikach integracji, w tym w obszarach uczestnictwa w życiu politycznym, kulturalnym i społecznym, jest konieczne do promowania dalszej integracji obywateli państw trzecich leganie przebywających w UE.

W odniesieniu do **kontroli granicznej i polityki wizowej** istnieje wyraźne ryzyko, że wyzwania, przed którymi UE stała w 2011 r., będą się utrzymywać w kolejnych latach. Jeżeli nie dojdzie do wdrożenia zmian, napływ dużej liczby osób do zewnętrznych granic UE nadal będzie stanowiło prawdziwą próbę pod względem przestrzegania praw podstawowych. Takie sytuacje obnażają istniejące braki w zdolnościach krajów do

Tłumaczenie niezweryfikowane

przyjmowania migrantów oraz uwydatniają złożoność zagwarantowania ochrony na granicach i zapewnienia skutecznych mechanizmów ukierunkowanej pomocy.

Wola polityczna i zdecydowane środki poprawią zdolności organizacyjne. Pod tym względem kluczowe znaczenie będzie miał dostęp do finansowania unijnego i skuteczne jego wykorzystywanie na potrzeby poprawy zdolności przyjmowania migrantów zgodnie z prawami podstawowymi.

Zasady praw podstawowych objęte kodeksem granicznym Schengen i wspólnotowym kodeksem wizowym będą musiały zostać wdrożone w praktyce. W ramach przyszłych ocen układów z Schengen trzeba będzie zwrócić odpowiednią uwagę na stosowanie tych zasad. Zmienione rozporządzenie ustanawiające agencję Frontex i wdrożenie jej strategii dotyczącej praw podstawowych prawdopodobnie podniesie oczekiwania w tym obszarze.

Obawy związane z prawami podstawowymi w kontekście ochrony danych i prywatności pozostają w obszarze zainteresowań polityki wizowej. Nowe systemy nadzoru granic i przechowywania danych osobowych są już stosowane lub opracowywane VIS jest wdrażany; SIS II jest przygotowywany; Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący EUROSUR; a koncepcje inteligentnych granic są omawiane. Takie postępy technologiczne w tym obszarze nadal będą wzbudzały obawy dotyczące kwestii konieczności i proporcjonalności w odniesieniu do zgromadzonych i przechowywanych danych, a także ich wpływu na osoby, których dotyczą gromadzone i przechowywane dane osobowe.

W obszarze **ochrony danych** zapewnienie równowagi pomiędzy obowiązkiem poszanowania praw podstawowych a kwestiami bezpieczeństwa nadal będzie stanowić wyzwanie dla instytucji i państw członkowskich UE. Trwająca dyskusja na temat dyrektywy w sprawie zatrzymywania danych będzie jednym z aspektów tej szerszej debaty.

Instytucje UE nadal będą debatować na temat unijnych ram w obszarze ochrony danych. W styczniu 2012 r. Komisja Europejska przedstawiła wnioski w sprawie reformy istniejących ram. Należy do nich wniosek w sprawie rozporządzenia zastępującego dyrektywę w sprawie ochrony danych z 1995 r. oraz wniosek w sprawie nowej dyrektywy określającej przepisy o ochronie danych osobowych przetwarzanych do celów zapobiegania przestępstwom, wykrywania ich, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie i ścigania ich oraz powiązanych działań sądowych.

Postawa zarówno użytkowników, jak i dostawców platform społecznościowych oraz innych narzędzi internetowych wobec ochrony danych nadal będzie podsycać debatę publiczną i prawdopodobnie coraz częściej będzie przedmiotem rozważań sądów. Trzeba będzie dokładnie zbadać dostępność i wykorzystywanie mechanizmów dochodzenia roszczeń, aby zapewnić pełne poszanowanie praw podstawowych podczas korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej prawdopodobnie jeszcze raz zajmie się innym obszarem zainteresowania – niezależnością organów ochrony danych.

W odniesieniu do **praw dziecka i ochrony dzieci** szybka ratyfikacja przez państwa członkowskie UE konwencji w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i

Tłumaczenie niezweryfikowane

przemocy domowej, znanej również jako konwencja stambulska, zapewniłaby lepszą ochronę dziewcząt jako ofiar przemocy ze względu na płeć oraz dzieci będących świadkami przemocy domowej. Podobnie trwające obecnie w kilku państwach członkowskich UE reformy systemów ochrony dzieci powinny poprawić zarówno dostęp do usług socjalnych dla dzieci, jak i reakcję na doniesienia dotyczące przemocy wobec dzieci.

Wpływ nowej dyrektywy w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej będzie odczuwalny, gdy tylko zostanie ona transponowana do prawodawstwa krajowego. Powinna poprawić ochronę dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych i doprowadzić do skuteczniejszego ścigania przestępców.

Równolegle pełnej uwagi i czujności ze strony instytucji i organów UE oraz państw członkowskich UE będą wymagały wysiłki na rzecz zwalczania seksualnego wykorzystywania dzieci i pornografii dziecięcej w Internecie.

Dzieci, które są ofiarami handlu ludźmi, powinny być objęte wyższym poziomem ochrony, ponieważ nowa dyrektywa w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar z czasem rozszerzy swój wpływ i zasięg w państwach członkowskich UE.

Rozporządzenie Rady dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej nadal będzie wpływać na sposób, w jaki państwa członkowskie UE postępują z dziećmi w kontekście transnarodowych spraw rozwodowych i separacji rodziców. Będzie też nadal obejmować prawo dziecka do bycia wysłuchanym w tych i innych sprawach sądowych. W wyniku tego szczególnym przedmiotem zainteresowania będą działania na rzecz zwiększenia przyjazności wymiaru sprawiedliwości dla dzieci. Badanie dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom, przeprowadzone przez Komisję Europejską i Agencję, zapewni organom krajowym istotne informacje na potrzeby transpozycji dyrektywy w sprawie zwalczania handlu ludźmi oraz w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego.

W obszarach **równości i niedyskryminacji** oczekuje się, że instytucje UE, sądy krajowe oraz organy ds. równości będą w coraz większym stopniu uznawać i stosować pojęcie dyskryminacji wielokrotnej – tendencja ta umożliwiłaby osobom odpowiedzialnym za wyznaczanie kierunków polityki w danym obszarze opracowywanie środków dostosowanych do zwalczania przeszkód, przed którymi stoją osoby najbardziej zagrożone taką dyskryminacją.

Podczas gdy przyjęcie wniosku Komisji Europejskiej w sprawie dyrektywy horyzontalnej zakazującej wykraczającej poza zatrudnienie dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, wiek, niepełnosprawność oraz religię lub światopogląd zagrożone jest dalszymi opóźnieniami, niezwykle istotne jest, aby jej główny cel – a mianowicie podjęcie bardziej kompleksowej walki z dyskryminacją – był realizowany w praktyce.

Na poziomie krajowym środki prawne podjęte w celu pełnego wdrożenia Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz zwalczania dyskryminacji z powodu orientacji

Tłumaczenie niezweryfikowane

seksualnej lub tożsamości płciowej zapewnią decydentom wskazówki w zakresie skuteczniejszego przeciwdziałania wszystkich formom dyskryminacji. Również rosnący na poziomie krajowym nacisk na środki wspierające dostępność dla osób niepełnosprawnych może zwiększyć szanse osiągnięcia bardziej integracyjnej edukacji i prowadzenia samodzielnego życia. Niemniej jednak konieczne jest zachowanie czujności, aby zagwarantować, że kryzys gospodarczy nie wpływa niekorzystnie na świadczenie usług osobom niepełnosprawnym.

Rok 2012, będący Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, zapewni decydentom sposobność zwrócenia uwagi na dyskryminujące traktowanie i wykluczanie osób starszych, do którego dochodzi w niektórych państwach członkowskich UE, oraz zajęcia się tym problemem.

Zmiany prawne dotyczące zdrowia, bezpieczeństwa lub ochrony konsumentów, które mogłyby negatywnie wpływać na osoby przestrzegające praktyk religijnych zgodnie ze swoimi przekonaniami, muszą być ściśle monitorowane, aby uniknąć sytuacji pośredniej dyskryminacji ze względu na religię lub przekonania.

W odniesieniu do **rasizmu i dyskryminacji etnicznej** istniejące nierówności strukturalne pomiędzy mniejszościami etnicznymi a resztą ludności prawdopodobnie się utrzymają. Aby sprostać temu wyzwaniu, konieczne są ustawiczne wysiłki ze strony decydentów i społeczeństwa obywatelskiego. Ponadto potrzebne są bardziej systematyczne i kompleksowe praktyki gromadzenia danych, aby zapewnić lepsze zrozumienie skali i charakteru dyskryminacji etnicznej oraz przemocy i przestępczości na tle rasowym w UE.

Egzekwowanie istniejącego prawodawstwa, wyższa świadomość praw i łatwiejszy dostęp do sądów oraz do innych organów zajmujących się skargami nadal będą kluczowymi narzędziami zwalczania dyskryminacji etnicznej w opiece zdrowotnej, edukacji, zatrudnieniu i mieszkalnictwie.

Pomiar powodzenia środków politycznych służących zwalczaniu dyskryminacji etnicznej oraz promowaniu integracji i włączenia społecznego grup defaworyzowanych będzie wymagał okresowego gromadzenia i analizowania danych z wykorzystaniem wskaźników dotyczących praw podstawowych.

Ramy UE na potrzeby krajowych strategii integracji Romów do 2020 r. zapewniają UE i państwom członkowskim szansę poprawy włączenia społecznego ludności romskiej. Jeżeli strategie te będą skuteczne, będzie można je wykorzystywać jako modele na potrzeby lepszego włączenia i integracji ze społeczeństwem innych grup defaworyzowanych.

Pokonanie głęboko zakorzenionych wyzwań – takich jak segregacja w edukacji i mieszkalnictwie – będzie jednak wymagało długotrwałego i stałego zaangażowania. Kluczową rolę będą w tym przypadku odgrywać – poza organami krajowymi – organy lokalne i regionalne. Istnieje silna potrzeba wzmocnienia ich zdolności do realizacji polityki integracji Romów, co uznano we wrześniu 2011 r. na zorganizowanym przez Radę Europy Konwencie Burmistrzów poświęconym Romom, gdzie w tym celu zgodzono się powołać europejski sojusz miast i regionów. Zdolność śledzenia wpływu polityki w czasie i w razie konieczności dostosowywania jej będzie miała kluczowe znaczenie dla powodzenia

Tłumaczenie niezweryfikowane

strategii wdrożonych na poziomie unijnym i krajowym w celu zwalczania rasizmu i dyskryminacji etnicznej.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Jeżeli chodzi o **uczestnictwo obywateli UE w demokratycznym funkcjonowaniu Unii**, w okresie poprzedzającym następne wybory, tj. do w 2014 r., wyzwaniami, na które należy zwrócić uwagę, pozostają zwiększenie udziału w wyborach UE oraz zreformowanie systemu wyborczego Parlamentu Europejskiego. Prawdopodobnie w programie działań pozostaną także reformy systemów wyborczych na szczeblu krajowym, w tym w odniesieniu do prawa do głosowania z zagranicy.

W wielu państwach członkowskich UE zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym możliwości głosowania na równi z innymi obywatelami nadal będzie stanowić powód do obaw i wyzwanie. Istnieje coraz pilniejsza potrzeba osiągnięcia postępów w tym obszarze po ratyfikacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych i przyjęciu przez Komitet Ministrów Rady Europy zalecenia, w którym określono wysokie standardy w tej dziedzinie.

Czynne uczestnictwo obywateli UE w życiu demokratycznym UE pozostaje głównym wyzwaniem również poza kontekstem wyborów. Po uruchomieniu w dniu 1 kwietnia 2012 r. europejskiej inicjatywy obywatelskiej demokratyczne funkcjonowanie UE powinno ulec poprawie. Czas pokaże, jak obywatele UE będą korzystać z możliwości, które zapewnia to narzędzie.

W obszarze **dostępu do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości** reformy rozpoczęte w 2011 r. zasługują na pochwałę za wysiłki na rzecz przeciwdziałania przewlekłości postępowań sądowych oraz usprawnienia systemów sądowych. Sprawią one, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości zarówno na poziomie europejskim, jak i krajowym będzie praktyczniejszy i skuteczniejszy. Niemniej jednak niektóre z podjętych środków niosą ze sobą ryzyko ograniczenia dostępu do wymiaru sprawiedliwości poprzez wprowadzenie lub zwiększenie przeszkód w dostępie do sądów lub innych mechanizmów dochodzenia roszczeń.

Dążenie do poprawy efektywności było motorem pionierskich prac w zakresie korzystania z narzędzi e-sprawiedliwości. Oczekuje się, że państwa członkowskie UE poszerzą i rozwiną swoje działania w tym obszarze, chociaż konieczne jest zachowanie ostrożności, aby uniknąć marginalizacji tych osób, które są pozbawione dostępu do Internetu. W 2011 r. poczyniono również postępy w obszarze legitymacji procesowej przed sądami, poszerzając zakres osób uprawionych do zgłaszania roszczeń. Rozwój instytucji praw człowieka również pomaga poprawić dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Wraz z rozwojem prawa UE trzeba będzie dostosować i zharmonizować systemy sądowe państw członkowskich UE, aby umożliwić skuteczne rozpatrywanie spraw transgranicznych i zagwarantować odpowiednie poszanowanie praw podstawowych.

Patrząc w przyszłość, można stwierdzić, że 2012 r. będzie rokiem, w którym UE przyjmie środek B w ramach harmonogramu działań w sprawie postępowań karnych – pouczenie o prawach. Oczekuje się również znacznych postępów w odniesieniu do pozostałych środków. Sytuacja finansowa prawdopodobnie będzie nadal ogrywać główną rolę w priorytetach i wysiłkach na rzecz zwiększenia skuteczności systemu sądownictwa. Tendencja wzmacniania krajowych instytucji praw człowieka oraz ich roli w pozasądowych mechanizmach „dostępu do wymiaru sprawiedliwości" prawdopodobnie będzie się utrzymywać w nadchodzącym okresie, podobnie jak rola mechanizmów monitorowania istniejących na mocy międzynarodowych konwencji praw człowieka.

Tłumaczenie niezweryfikowane

W obszarze **praw ofiar przestępstw** szybka ratyfikacja przez państwa członkowskie UE konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, tj. konwencji stambulskiej, stanowiłaby ważny krok pod względem przezwyciężania istniejących wyzwań w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, a szczególnie przemocy domowej.

Ratyfikacja tej konwencji zobowiąże państwa członkowskie UE do wprowadzenia prawodawstwa mającego na celu zapewnienie skutecznej i natychmiastowej ochrony kobiet przed powtórną wiktymizacją. W wielu państwach członkowskich UE brakuje na przykład odpowiedniej definicji stalkingu, która jest niezbędna dla skutecznego zwalczania tego zjawiska zgodnie z art. 34 konwencji.

Dyrektywa w sprawie zwalczania handlu ludźmi, która musi być transponowana do prawodawstwa krajowego do dnia 6 kwietnia 2013 r., prawdopodobnie poprawi sytuację ofiar pracy przymusowej i poważnych form wyzysku, natomiast dyrektywa dotycząca kar dla pracodawców powinna poprawić sytuację ofiar pracujących w trudnych warunkach.

Znaczenie polityczne przestępstw z nienawiści oraz odpowiednie orzecznictwo będzie wyzwaniem dla prawodawców zarówno na poziomie UE, jak i w państwach członkowskich. Różnice pomiędzy państwami członkowskimi UE pod względem zakresu przepisów prawa karnego prawdopodobnie pozostaną znaczne pomimo wspólnych obowiązków dotyczących podkreślania w postępowaniu karnym aspektu nienawiści w popełnianych przestępstwach, które spoczywają na tych państwach na mocy europejskiej konwencji praw człowieka.

Potrzebne będzie podjęcie środków prawnych i praktycznych, aby zachęcać ofiary do zgłaszania organom wiktymizacji oraz budować zaufanie do tych organów. Osoby i grupy zagrożone wiktymizacją muszą mieć pewność, że organy mogą i chcą reagować na zgłaszane przestępstwa z szacunkiem i w sposób profesjonalny. W innym wypadku utrzymywać się będą trudności w zniwelowaniu różnicy pomiędzy tym, co jest karalne według przepisów, a tym, co jest przedmiotem dochodzenia i ścigania w praktyce.

Przyjęcie proponowanej dyrektywy ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw będzie stanowić ważny postęp na poziomie UE, ponieważ zapewni w całej UE normy minimalne dla ofiar i członków ich rodzin. Na poziomie państw członkowskich nowe przepisy ulepszą usługi wsparcia dla ofiar oraz usprawnią udział ofiar w postępowaniu i identyfikację szczególnie bezbronnych ofiar.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Tabela 8: Przegląd sprawozdań monitorujących opublikowanych w 2011 r. w ramach procedur monitorowania ONZ i Rady Europy, według kraju

Kraj	Sprawozdania ONZ									Sprawozdania Rady Europy				Ogółem
	CERD	KPC	CESCR	CEDAW	CAT	CRC	CRC-OP-SC	CRPD	UPR	ECPT	ECRML	FCNM	ECRI	
AT									✓			✓		2
BE									✓					1
BG		✓			✓									2
CY											✓		✓	2
CZ	✓					✓						✓		3
DE			✓		✓									2
DK						✓			✓			✓		3
EE			✓						✓	✓		✓		4
EL									✓					1
ES	✓							✓		✓	✓		✓	5
FI					✓	✓					✓			3
FR														0
HU									✓					1
IE	✓				✓				✓	✓				4
IT				✓		✓								2
LT	✓								✓	✓			✓	4
LU														0
LV									✓	✓				2
MT	✓									✓				2
NL														0
PL										✓	✓			2
PT														0
RO										✓	✓			2
SE											✓			1
SI					✓							✓		2
SK														0
UK	✓											✓		2
HR														0
Ogółem	**6**	**1**	**2**	**1**	**5**	**4**	**0**	**1**	**9**	**8**	**6**	**6**	**3**	**52**

✓ = *udział w cyklach monitorowania w 2011 r.*

CERD	Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Rasowej
KPC	Komitet Praw Człowieka (organ monitorujący w ramach Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, MPPOiP)
CESCR	Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych
CEDAW	Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet
CAT	Komitet przeciwko Torturom
CRC	Komitet Praw Dziecka
CRC-OP-SC	Komitet Praw Dziecka (monitorowanie protokołu fakultatywnego w sprawie handlu dziećmi)
CRPD	Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych
UPR	powszechny okresowy przegląd praw człowieka

Tłumaczenie niezweryfikowane

ECPT	Europejska konwencja o zapobieganiu torturom
ECRML	Komitet Ekspertów ds. Języków Regionalnych lub Mniejszościowych
FCNM	Komitet Doradczy ds. Mniejszości Narodowych
ECRI	Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji

Źródło: *Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2011; dane pochodzące od: organów ONZ – http://tb.ohchr.org/default.aspx;*
organów Rady Europy – www.cpt.coe.int/en/states.htm,
www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/default_en.asp,
www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_FCNMdocs/Table_en.asp,
www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/countrybycountry_en.asp

Tłumaczenie niezweryfikowane

Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Prawa podstawowe: kluczowe wydarzenia prawne i polityczne w 2011 r.

2012 — 43 str. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-9239-192-8
doi: 10.2811/38509

Wiele innych informacji na temat Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej jest dostępnych w Internecie. Można do nich dotrzeć poprzez stronę internetową Agencji, która znajduje się pod adresem fra.europa.eu.

Kody państw:

AT	Austria	IT	Włochy
BE	Belgia	LT	Litwa
BG	Bułgaria	LU	Luksemburg
CY	Cypr	LV	Łotwa
CZ	Czechy	MT	Malta
DE	Niemcy	NL	Holandia
DK	Dania	PL	Polska
EE	Estonia	PT	Portugalia
EL	Grecja	RO	Rumunia
ES	Hiszpania	SE	Szwecja
FI	Finlandia	SI	Słowenia
FR	Francja	SK	Słowacja
HU	Węgry	UK	Wielka Brytania
IE	Irlandia	HR	Chorwacja

Tłumaczenie niezweryfikowane

Jak otrzymać publikacje UE

Publikacje bezpłatne:

- w EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu);
- w przedstawicielstwach i delegaturach Unii Europejskiej (ich dane kontaktowe można uzyskać pod adresem http://ec.europa.eu) lub wysyłając faks pod numer +352 2929-42758.

Publikacje odpłatne:

- w EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu).

Płatne subskrypcje (np. coroczna seria *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, zbiory orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej):

- u dystrybutorów Urzędu Publikacji Unii Europejskiej (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

doi:10.2811/38509 TK-AF-12-001-PL-N

FRA
EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

SPRAWIĆ, BY PRAWA PODSTAWOWE BYŁY DOSTĘPNE DLA KAŻDEGO W UNII EUROPEJSKIEJ

Aby zabezpieczyć i chronić podstawowe prawa wszystkich w Unii Europejskiej (UE), UE i jej 27 państw członkowskich przedstawiły w 2011 r. wiele inicjatyw. UE przyjęła kluczowe środki prawne i polityczne, na przykład w dziedzinie ochrony ofiar, handlu ludźmi i integracji Romów, a także po raz pierwszy stała się bezpośrednio związana międzynarodowym traktatem o prawach człowieka – Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych ONZ. Różne państwa członkowskie między innymi zreformowały swoje systemy ochrony dzieci i poczyniły wysiłki w celu zwalczania przemocy wobec kobiet i skrócenia długości postępowań sądowych.

Nadal jednak istnieją wyzwania. Obszary rasizmu, równości i niedyskryminacji nadal będą podstawowymi obszarami zainteresowania. Rok 2012 będzie miał również kluczowe znaczenie dla finalizacji wspólnego europejskiego systemu azylowego i debaty na temat nowych unijnych ram ochrony danych.

W tegorocznym streszczeniu sprawozdania rocznego Agencji – Przeglądzie kluczowych wydarzeń w 2011 r. – wyszczególniono pozytywne wydarzenia, które miały miejsce w 2011 r., jak i wyzwania stojące przed UE i jej państwami członkowskimi w dziedzinie praw podstawowych. W tym celu wykorzystano obiektywne, wiarygodne i porównywalne dane społeczno-prawne. Przedstawiono kluczowe wybrane kwestie z zakresu praw podstawowych, obejmujące następujące tematy: azyl, imigracja i integracja; kontrola graniczna i polityka wizowa; społeczeństwo informacyjne i ochrona danych; prawa dziecka i ochrona dzieci; równość i niedyskryminacja; rasizm i dyskryminacja etniczna; uczestnictwo obywateli Unii Europejskiej Unii Europejskiej w demokratycznym funkcjonowaniu Unii; dostęp do skutecznego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości; oraz prawa ofiar przestępstw.

Tłumaczenie niezweryfikowane

Urząd Publikacji

AGENCJA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ
Schwarzenbergplatz 11 - 1040 Wiedeń – Austria
Tel.: +43 (1) 580 30-0 - Faks: +43 (1) 580 30-699
E-mail: info@fra.europa.eu - fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency